

**JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO KONKURENCE**

Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

T: 01 478 35 97
F: 01 478 36 08
E: gp.avk@gov.si
www.varstvo-konkurence.si

Številka: 3061-17/2016-56

Datum: 21. 11. 2016

Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana, izdaja v senatu, ki ga sestavljajo Andrej Matvoz kot predsednik senata ter ob sodelovanju dr. Aleša Kuharja, Francija Pušenjaka, Simona Tantegela in Andreja Praha kot članov senata, na podlagi 12. in 12.o člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (v nadaljevanju: ZPOmK-1), v zadevi presoje priglašene koncentracije podjetij GEN-EL naložbe d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško, ki ga zastopa direktorica Martina Pohar, in GEN energija d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško, ki ga zastopa generalni direktor Martin Novšak, obe podjetji pa skupni pooblaščenec Odvetniška družba Avbreht, Zajc in partnerji o.p., d.o.o., Šestova 2, 1000 Ljubljana, nad podjetjem GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško, ki ga zastopa predsednik uprave Robert Golob ter posredno nad podjetjem Elektro Energija, podjetje za prodajo elektrike in drugih energentov, svetovanje in storitve, d.o.o., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana, ki ga zastopa direktor mag. Bojan Kumer, na nejavni seji dne 21. 11. 2016, naslednjo

ODLOČBO

1. Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence koncentraciji pridobitve kontrole podjetja GEN energija d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško, nad podjetjem GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško in posredno nad podjetjem Elektro Energija, podjetje za prodajo elektrike in drugih energentov, svetovanje in storitve, d.o.o., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana, ne nasprotuje. Koncentracija je skladna s pravili konkurence.
2. Z dnem izdaje te odločbe preneha veljati odločba št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015.
3. Med postopkom niso nastali posebni stroški.

Obrazložitev:

1 PRIGLASITEV IN UDELEŽENCI POSTOPKA

1. Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence (v nadaljevanju: Agencija) je dne 24. 6. 2016 prejela priglasitev koncentracije pridobitve skupne kontrole podjetij GEN-EL naložbe d.o.o. (v nadaljevanju: GEN-EL), in GEN energija d.o.o. (v nadaljevanju: GEN oziroma priglasiitelj) nad podjetjem GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o. (v nadaljevanju: GEN-I). Koncentracijo sta priglasili podjetji GEN-EL in GEN.
2. Iz priglasitve izhaja¹, da sta podjetji GEN-I in Elektro Ljubljana dne 10. 3. 2016 sklenili Pogodbo o menjavi poslovnih deležev in dne 21. 6. 2016 še Aneks št. 1 (v nadaljevanju: Menjalna pogodba). Na podlagi Menjalne pogodbe bo podjetje GEN-I na podjetje Elektro Ljubljana preneslo 22,5 % poslovni delež v podjetju GEN-EL², v zameno za pridobitev 100

¹ Dokument št. 3061-17/2016-41.

² Podjetje GEN-EL je bilo dne 21. 6. 2016 ustanovljeno z izključnim namenom, da prevzame le eno specifično funkcijo v okviru poslovnih dejavnosti ustanoviteljev, to je pridobitev naložbe v podjetju GEN-I. Ustanovitelji podjetja GEN-EL so

% poslovnega deleža v podjetju Elektro Energija, ki ga bo podjetje Elektro Ljubljana preneslo na podjetje GEN-I.³

3. Dne 22. 6. 2016 sta podjetji IGES kot prodajalec in GEN-EL kot kupec sklenili tudi Pogodbo o prodaji in nakupu poslovnih deležev v podjetju GEN-I (v nadaljevanju: Pogodba), na podlagi katere bo podjetje IGES odsvojilo, podjetje GEN-EL, ki ga sestavljajo trije družbeniki, in sicer IGES 25 %, GEN 25 % in GEN-I 50 %, pa pridobilo 50 % poslovni delež v GEN-I. Po zaključku navedene transakcije bo podjetje GEN-EL pridobilo 50 % poslovni delež v podjetju GEN-I, na podlagi sklenjene Menjalne pogodbe pa bo najkasneje do dne 31. 12. 2016 prišlo do menjave poslovnih deležev, kot je navedeno zgoraj, in sicer bo podjetje GEN-I preneslo na podjetje Elektro Ljubljana 22,5 % poslovni delež v družbi GEN-EL v zameno za 100 % poslovni delež v podjetju Elektro Energija, ki ga bo podjetje Elektro Ljubljana preneslo na podjetje GEN-I, s čimer bo slednje pridobilo izključno kontrolo nad podjetjem Elektro Energija.⁴
4. Vrednost kupnine za 50 % poslovni delež podjetja IGES v podjetju GEN-I po Pogodbi znaša [REDACTED], Menjalna pogodba [REDACTED].⁵ Natančne vrednosti transakcije, ki se bo izvedla na podlagi Menjalne pogodbe, ni mogoče podati, saj transakcija predvideva menjavo poslovnih deležev, glede na to, da naj bi GEN-I v zameno za pridobitev 100 % poslovnega deleža v podjetju Elektro Energija na podjetje Elektro Ljubljana prenesel 22,5 % poslovni delež v novoustanovljenem podjetju GEN-EL, ki naj bi za kupnino [REDACTED] postala imetnica 50 % poslovnega deleža v podjetju GEN-I. Vrednost te transakcije priglasiatelj ocenjuje na nekaj več kot [REDACTED].⁶

Opis podjetij

5. GEN je krovno podjetje v skupini GEN in je v 100 % lasti Republike Slovenije. Skupina GEN je dejavna na trgu proizvodnje in veleprodaje električne energije. GEN kot holdinška družba upravlja z udeležbo v odvisnih podjetjih, skupnem podvigu ter naložbami v kapital podjetij, v katerih ima pomemben vpliv tako, da v skladu s posameznimi akti o ustanovitvi oziroma družbenimi pogodbami sodeluje na skupščinah, upravlja s finančnimi rezultati podjetij in potrjuje potrebne dokumente ter imenuje predstavnike v nadzorne svete podjetij. Podjetje GEN ima 100 % poslovni delež v podjetjih Savske elektrarne Ljubljana, d.o.o. (v nadaljevanju: SEL) in Termoelektrarna Brestanica, d.o.o. (v nadaljevanju: TEB), po 50 % poslovni delež ima v podjetjih Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o. (v nadaljevanju: NEK) in GEN-I, v podjetju Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o. (v nadaljevanju: HESS) pa ima tretjinski poslovni delež. Vsa podjetja, ki spadajo v skupino GEN, so predstavljena v sliki 1.

podjetja GEN (25 % poslovni delež), GEN-I (50 % poslovni delež) in IGES (25 % poslovni delež). Podjetje GEN-EL ne bo navzoča na trgu s prodajo proizvodov ali storitev.

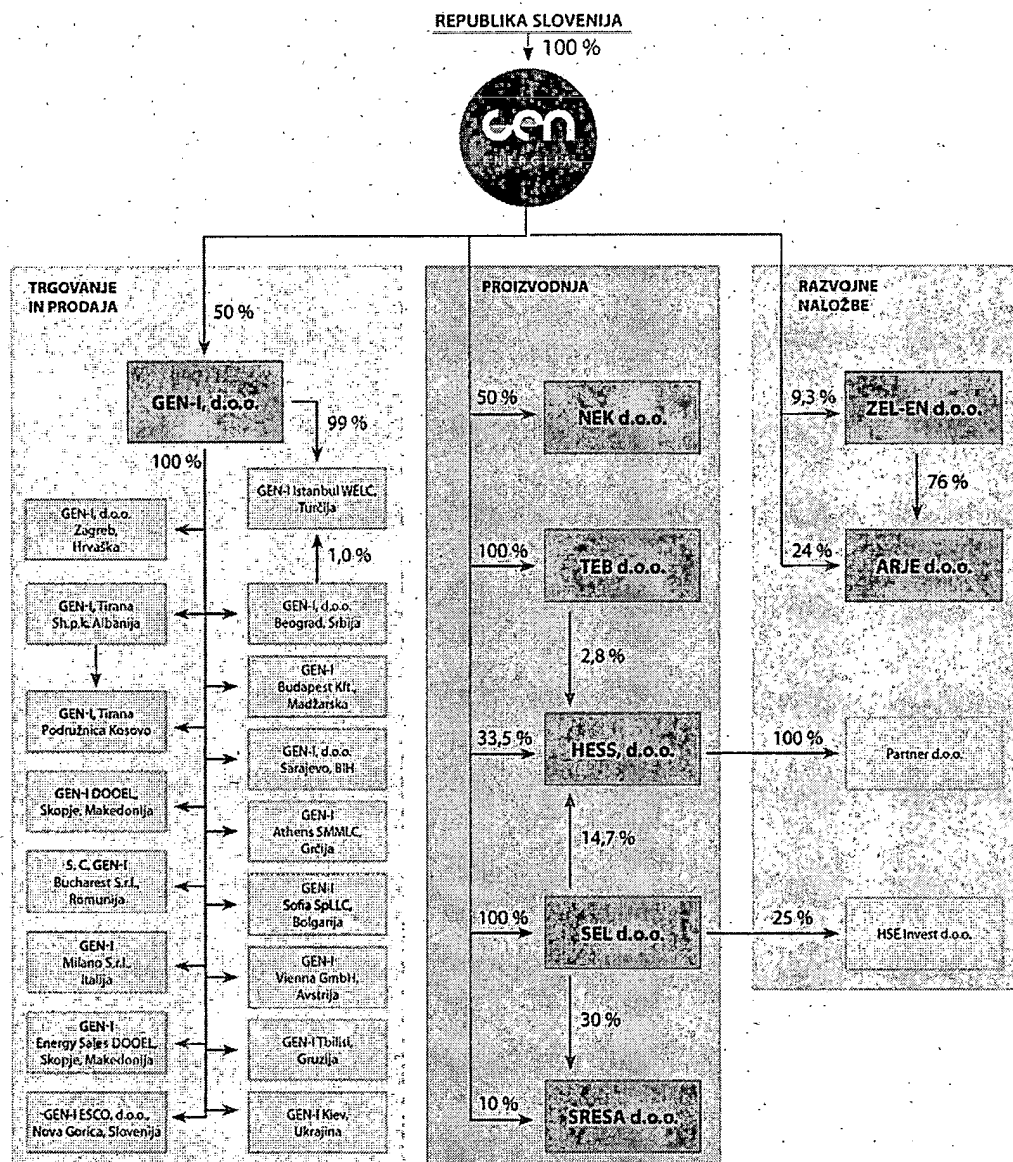
³ Dokument št. 3061-17/2016-1.

⁴ Dokument št. 3061-17/2016-1.

⁵ Ibid.

⁶ Dokument št. 3061-17/2016-1.

Slika 1: Organigram podjetja GEN

Vir: Dokument št. 3061-17/2016-12 in podjetje GEN⁷.

- Podjetje GEN posluje samo na trgu Republike Slovenije, v letu 2015 pa je na tem trgu ustvarilo 168.446.659 EUR prihodkov od prodaje.⁸
- Podjetje GEN-I je del Skupine GEN-I, ki odkupuje električno energijo in zemeljski plin od proizvajalcev oz. drugih udeležencev na trgu, in z njima trguje na domačem in tujih trgih ter ju prodaja končnim odjemalcem. Skupina GEN-I je s podjetji v skupini aktivna na trgih Avstrije, Italije, Nemčije, Madžarske, Romunije, Bolgarije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Črne gore, Makedonije, Kosova, Albanije, Grčije in Turčije, od leta 2015 pa tudi v Gruziji in Ukrajini. Hčerinske družbe Skupine so v 100-odstotni lasti matičnega podjetja GEN-I, razen turškega hčerinskega podjetja, ki je v 99-odstotni lasti podjetja GEN-I (v njeni posredni lasti je tudi preostali odstotek). Podjetje GEN-I je ustanovilo tudi enoosebno družbo GEN-I ESCO, "energetske storitve, d.o.o.", kot »start-up« podjetje na področju učinkovite rabe električne energije in obnovljivih virov, vendar do danes podjetje še ni

⁷ Spletna stran <http://www.gen-energija.si/o-gen-skupini/skupina-gen>, 29.8.2016.

⁸ Konsolidirano letno poročilo podjetja GEN za leto 2015, str.125.

ustvarilo nobenih prihodkov iz svoje dejavnosti.⁹ Odvisna podjetja imajo na voljo vso potrebno infrastrukturo za trgovanje s produkti električne energije in zemeljskega plina. V osmih državah imajo vzpostavljeno tudi infrastrukturo za prodajo ter izvajajo dobavo velikim poslovnim odjemalcem. Na slovenskem in hrvaškem trgu je Skupina GEN-I dobavitelj tudi gospodinjskim odjemalcem.¹⁰ Pred obravnavano koncentracijo sta bili gospodujoči podjetji podjetja GEN-I podjetji GEN in IGES, ki imata vsako po 50 % poslovni delež v slednjem in nad podjetjem GEN-I izvajata skupno kontrolo.

8. Skupina GEN-I je v letu 2015 ustvarila 1.731.202.568 EUR čistih prihodkov od prodaje, od tega 297.926.602 EUR na domačem trgu.¹¹
9. Podjetje Elektro Energija je v 100 % lasti podjetja Elektro Ljubljana. Podjetje Elektro energija opravlja dejavnost nakupa in prodaje energentov na trgu na drobno in trgu na debelo ter druge dejavnosti. Glavna gospodarska področja podjetja Elektro Energija so predvsem področje proizvodnje, nabave in prodaje/dobave električne energije ter v manjšem obsegu (zaradi relativno nizkih tržnih deležev) pa tudi področje nabave in prodaje/dobave zemeljskega plina. Podjetje Elektro Energija ima 100 % lastniški delež v podjetjih Elektro Energija Adria, d.o.o. (Hrvaška), Elektro Energija BH, d.o.o. (Bosna in Hercegovina) ter Elektro Energija SRB, d.o.o. (Srbija).¹²
10. Prihodki od prodaje podjetja Elektro Energija so v letu 2015 znašali 360.812.111 EUR, od tega na domačem trgu 360.757.973.¹³

Postopek

11. V skladu s prvim odstavkom 43. člena ZPOMK-1 morajo udeleženci koncentracije le-to priglasiti pred začetkom njenega izvrševanja, vendar najpozneje v 30 dneh od sklenitve pogodbe ali objave javne ponudbe ali pridobitve kontrole, pri čemer začne rok za priglasitev teči s prvim od teh dogodkov.¹⁴ Agencija je v predmetni zadevi obravnavala dve transakciji, ki sta tesno povezani in medsebojno soodvisni do te mere, da ju je Agencija obravnavala kot eno koncentracijo, pri čemer je podlaga prve transakcije Pogodba o prodaji in nakupu poslovnih deležev v podjetju GEN-I, sklenjena med podjetjema IGES in GEN-EL z dne 22. 6. 2016 (v nadaljevanju: Pogodba), podlaga druge transakcije pa Pogodba o menjavi poslovnih deležev z dne 10. 3. 2016 s pripadajočim Aneksom št. 1 z dne 21.06.2016, sklenjena med podjetjem Elektro Ljubljana in GEN-I (v nadaljevanju: Menjalna pogodba).
12. Skladno z določili Zakona o upravnih taksah¹⁵ (v nadaljevanju: ZUT) je bila plačana upravna taksa po tarifni številki 48 v znesku 2.000 EUR.
13. Dne 20. 7. 2016 in 2. 8. 2016 je Agencija na priglasiatelja naslovila zahtevo za dopolnitev priglasitve koncentracije, s katerima je od priglasiatelja zahtevala, da dopolni priglasitev z manjkajočimi podatki in pojasnili v skladu z Uredbo o vsebini obrazca za priglasitev koncentracije podjetij. Dne 28. 7. 2016 je priglasiatelj zaprosil za podaljšanje roka zahteve z dne 20. 7. 2016 do 22. 8. 2016, kar mu je Agencija ugodila in dne 1. 8. 2016 izdala sklep o podaljšanju roka. Priglasiatelj je zahtevo z dne 2. 8. 2016 dopolnil istega dne, zahtevo z dne 20. 7. 2016 pa je dopolnil v roku in sicer 22. 8. 2016. Ker priglasiatelj ni imel dostopa do nekaterih poslovnih rezultatov podjetja Petrol, je Agencija dne 31. 8. 2016 naslovila zahtevo za posredovanje podatkov na podjetje Petrol, ki je podatke posredovalo 16. 9. 2016. Podjetje Petrol je posredovalo določene podatke še 2. 9. 2016, in sicer na poziv priglasiatelja.

⁹ Dokument št. 3061-17/2016-12, str. 10.

¹⁰ Konsolidirano letno poročilo podjetja GEN-I za leto 2015, str. 12.

¹¹ Konsolidirano letno poročilo podjetja GEN-I za leto 2015, str. 11 in 81.

¹² Letno poročilo podjetja Elektro Energija za leto 2015, str. 19.

¹³ Letno poročilo podjetja Elektro Energija za leto 2015, str. 52 in 55 (računovodski izkazi odvisnih podjetij Elektro Energije za leto 2015 se ne konsolidirajo).

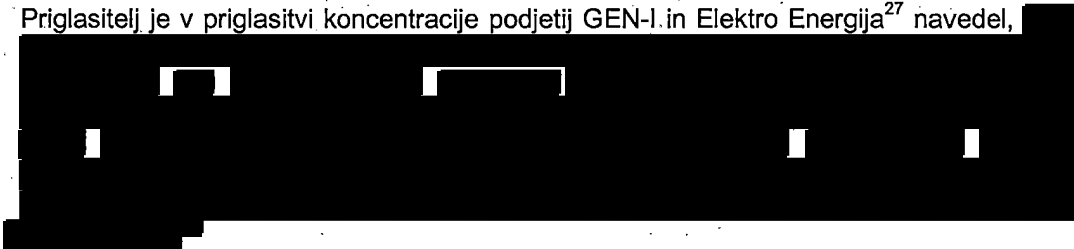
¹⁴ Dokument št. 3061-17/2016-1, priloga 5.

¹⁵ Uradni list RS, št. 106/10-UPB5.

14. Agencija je podjetju GEN posredovala še dve zahtevi za posredovanje podatkov in pojasnil, in sicer 31. 8. 2016¹⁶ ter 12. 9. 2016¹⁷. Podjetje GEN je dne 14. 9. 2016 posredovalo prošnjo¹⁸ za podaljšanje roka na zahtevo z dne 12. 9. 2016, Agencija pa mu je rok podaljšala s sklepom dne 15. 9. 2016¹⁹. Podjetje GEN je zahtevo Agencije dopolnilo 19. 9. 2016²⁰ in 20. 9. 2016²¹.
15. Na poziv Agencije je dne 30. 9. 2016 med udeleženkami koncentracije in predstavniki Agencije potekal sestanek z namenom ugotavljanja vseh dejstev in okoliščin, pomembnih za presojo koncentracije. Na navedenem sestanku je bilo predstavnikom udeleženk koncentracije predstavljeno tudi nadaljnje postopanje Agencije v okviru presoje koncentracije pridobitve kontrole podjetja GEN nad podjetji GEN-I in posredno tudi nad podjetjem Elektro Energija²².
16. Agencija je dne 7. 10. 2016 podjetje GEN pozvala k dopolnitvi priglasitve ter istega dne je podatke zahtevala tudi od podjetij Elektro Energija in Petrol²³. Podjetje Elektro Energija je podatke posredovalo dne 18. 10. 2016, Petrol pa 19. 10. 2016. Podjetje GEN je priglasitev dopolnilo²⁴ dne 14. 10. 2016.
17. Dne 10. 11. 2016 je Agencija na podjetje GEN naslovila zahtevo za izjasnitev glede načina pridobitve kontrole nad podjetjem Elektro Energija²⁵. Podjetje GEN je odgovor posredovalo dne 11. 11. 2016.²⁶

Gospodarska utemeljitev koncentracije

18. Priglasitelj je v priglasitvi koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija²⁷ navedel,

19. Gospodarske koristi koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija so, po mnenju priglasitelja za obe podjetji sledeče:

- Sinergije pri vzpostavitvi skupne nabavne službe, ki zaradi povečanega obsega

¹⁶ Dokument št. 3061-17/2016-14.

¹⁷ Dokument št. 3061-17/2016-17.

¹⁸ Dokument št. 3061-17/2016-18.

¹⁹ Dokument št. 3061-17/2016-19.

²⁰ Dokumenta št. 3061-17/2016-21 in št. 3061-17/2016-22.

²¹ Dokumenta št. 3061-17/2016-23 in št. 3061-17/2016-24.

²² Dokument št. 3061-17/2016-29.

²³ Dokumenti št. 3061-17/2016-34, 35 in 36.

²⁴ Dokumenta št. 3061-17/2016-41 in 3061-17/2016-43..

²⁵ Dokument št. 3061-17/2016-52.

²⁶ Dokument št. 3061-17/2016-54.

²⁷ Agencija je v letu 2015 nameravano koncentracijo podjetij GEN-I in Elektro Energija sicer že presojala in dne 16. 10. 2015 izdala odločbo št. 3061-24/2014-342, vendar se le-ta ni izvedla.

²⁸ Dokument št. 3061-24/2014-1.

2 PODREJENOST ZPOMK-1

2.1 Koncentracija

20. ZPOMK-1 v prvem odstavku 10. člena določa, da gre za koncentracijo podjetij pri trajnejših spremembah kontrole nad podjetjem, in sicer: (i) pri združitvi dveh ali več predhodno neodvisnih podjetij ali delov podjetij; (ii) kadar ena ali več fizičnih oseb, ki že obvladuje najmanj eno podjetje, ali kadar eno ali več podjetij z nakupom vrednostnih papirjev ali premoženja, s pogodbo ali kako drugače pridobi neposredno ali posredno kontrolo nad celoto ali deli enega ali več podjetij; ali (iii) kadar dve ali več neodvisnih podjetij ustanovi skupno podjetje, ki opravlja vse funkcije samostojnega podjetja z daljšim trajanjem.
21. Drugi odstavek 10. člena ZPOMK-1 določa, da kontrolo nad podjetjem ali njegovim delom pomenijo pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki ločeno ali skupaj in ob upoštevanju okoliščin ali predpisov omogočajo izvajanje odločilnega vpliva nad tem podjetjem ali delom podjetja, in sicer zlasti: (i) lastništvo ali pravice do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja; (ii) pravice ali pogodbe, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali sklepe organov podjetja.

Povezane transakcije

22. Agencija ugotavlja, da sta Pogodba o prodaji in nakupu poslovnih deležev v podjetju GEN-I, sklenjena dne 22. 6. 2016 med podjetjema IGES in GEN-EL in Pogodba o menjavi poslovnih deležev, sklenjena med Elektro Ljubljana in GEN-I dne 10. 3. 2016 s pripadajočim Aneksom št. 1 z dne 21. 6. 2016, tesno povezani in medsebojno soodvisni glede same izvršitve do te mere, da predstavljata povezani transakciji v smislu 1.5 poglavja Prečiščenega obvestila Komisije o pravni pristojnosti v okviru Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij³⁰ (v nadaljevanju: Obvestilo Komisije), ki ju je treba obravnavati kot enotno koncentracijo.³¹
23. V skladu z navedenim Obvestilom Komisije več transakcij pomeni eno samo koncentracijo, če so transakcije po svoji naravi enotne. Za ugotovitev enotne narave zadevnih transakcij je treba v vsakem posameznem primeru ugotoviti, ali rezultat vodi k dodelitvi neposrednega ali posrednega gospodarskega nadzora enemu ali več podjetjem nad dejavnostmi enega ali več drugih podjetij, kar pomeni, da je treba opredeliti gospodarsko realnost transakcij in s tem gospodarski cilj strank. Da bi Agencija ugotovila enotno naravo zadevnih transakcij, mora preveriti, ali so transakcije medsebojno odvisne v tej meri, da ene transakcije ne bi izvedli brez druge.³² Kot eno samo koncentracijo je v skladu z uvodno izjavo 20 Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20.1.2004 o nadzoru koncentracij podjetij³³ (v nadaljevanju: Uredba o združitvi ES) primerno obravnavati vse

²⁹ Ibid.

³⁰ UL EU C95/1 z dne 16. 4. 2008.

³¹ Obvestilo Komisije, 36. odstavek.

³² Obvestilo Komisije, 38. odstavek.

³³ UL L 24, 29.1.2004, str. 1–22.

tiste transakcije, ki so tesno povezane zaradi okoliščin, in ki se opravijo v razumno kratkem časovnem obdobju.

24. Agencija je preučila Pogodbo, na podlagi katere bo podjetje IGES odsvojilo, podjetje GEN-EL, ki ima tri družbenike (IGES 25 %, GEN 25 % in GEN-I 50 %), pa pridobilo poslovni delež v GEN-I, ki predstavlja 50 % osnovnega kapitala podjetja GEN-I³⁴. Po zaključku navedene transakcije³⁵, na podlagi katere bo podjetje GEN-EL pridobilo 50 % poslovni delež v podjetju GEN-I, bo na podlagi Menjalne pogodbe prišlo do menjave poslovnih deležev, in sicer bo podjetje GEN-I preneslo na podjetje Elektro Ljubljana 22,5 % poslovni delež v družbi GEN-EL v zameno za 100 % poslovni delež v podjetju Elektro Energija, ki ga bo podjetje Elektro Ljubljana preneslo na podjetje GEN-I, s čimer bo slednje pridobilo izključno kontrolo nad podjetjem Elektro Energija.
25. Priglasitelj je navedel³⁶, da je uspešen zaključek transakcije po Pogodbi predpogoj za uspešno izvršitev Menjalne pogodbe. Povezanost obeh transakcij se po navedbah priglasitelja³⁷ kaže tako v prepletenosti odložnih pogojev kot v terminski povezanosti obeh transakcij.
26. Prepletenost odložnih pogojev, ki jih za izvršitev/zaključek³⁸ zahteva posamezna od obeh omenjenih pogodb, se kaže na način, da je izvršitev vsake posamezne pogodbe neizvedljiva, če niso izpolnjeni pogoji tudi za izvršitev po drugi povezani pogodbi. Menjalna pogodba namreč v točki 8.1.5 med ostalimi odložnimi pogoji za izvršitev transakcije izrecno navaja odložni pogoj, da podjetje GEN-I postane lastnik poslovnih deležev, ki predstavljajo vsaj 25 % osnovnega kapitala v podjetju GEN-EL, podjetje GEN-EL pa postane imetnik poslovnih deležev, ki skupaj predstavljajo 50 % osnovnega kapitala v podjetju GEN-I, kar predstavlja zaključek transakcije po Pogodbi.
27. Po navedbah priglasitelja je z vidika terminske izvedbe obeh transakcij pravočasna uspešna izvršitev Pogodbe nujna predpostavka za izvršitev Menjalne pogodbe. Za realizacijo zastavljenega terminskega načrta izvedbe celotnega skupka povezanih transakcij je po navedbah priglasitelja ključna izpolnitev vseh v Pogodbi dogovorjenih odložnih pogojev najkasneje do [REDACTED], pri čemer se zaključek transakcije izvede najkasneje [REDACTED] od dneva izpolnitve vseh odložnih pogojev. V skrajnem primeru, v kolikor bi se odložni pogoji po Pogodbi izpolnili šele na zadnji dan roka za izpolnitev, bi bila tako pridobitev poslovnega deleža v podjetju GEN-I skladno s Pogodbo zaključena [REDACTED], ko bi bil prenos 50 % poslovnega deleža v podjetju GEN-I na podjetje GEN-EL tudi vpisan v poslovni register. S tem bo neposredno izpolnjen tudi zgoraj že izpostavljeni odložni pogoj za izvršitev Menjalne pogodbe vezan na sam predmet menjave.
28. Glede na medsebojno prekrivanje odložnih pogojev iz obeh pogodb, bodo pred oziroma z zaključkom transakcije po Pogodbi, izpolnjeni tudi vsi ostali odložni pogoji, ki so dogovorjeni z Menjalno pogodbo za njeno izvršitev, tj. menjavo poslovnih deležev s prenosom 100 % deleža v podjetju Elektro Energija na podjetje GEN-I v zameno za prenos 22,5 % deleža v podjetju GEN-EL na podjetje Elektor Ljubljana. Menjalna pogodba bo skladno z določilom 12.2, ki določa, da je datum izvršitve Menjalne pogodbe [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] od dneva, ko so izpolnjeni odložni pogoji, zaključena [REDACTED] po zaključku transakcije po Pogodbi.

³⁴ Sladno z 2.2 točko Pogodbe imetništvo na poslovnih deležih ne bo preneseno na podjetje GEN-EL s to Pogodbo, temveč sta v ta namen podjetje IGES kot prodajalec in podjetje GEN-EL kot kupec sklenila brezpogojen sporazum o prenosu poslovnih deležev t.i. »Listina o prenosu« (Pogodba o prenosu poslovnih deležev), ki je priloga 3 tej Pogodbi.

³⁵ Do prenosa deleža v podjetju Elektro Energija naj bi prišlo najkasneje v roku [REDACTED] od izpolnitve vseh odložnih pogojev, vendar v nobenem primeru ne kasneje kot [REDACTED], ko se skladno s členom 18.2. šteje, da je pogodba zaradi neizpolnitve prenehala (člen 12.1. in 12.2. Menjalne pogodbe).

³⁶ Dokument št. 3061-17/2016-12 z dne 22. 8. 2016.

³⁷ Dokument št. 3061-17/2016-12 z dne 22. 8. 2016, odg. 2, str. 6-8.

³⁸ Kot termin, ki izkazuje izvršitev sklenjene pogodbe po izpolnitvi v njej predvidenih pogojev Menjalna pogodba v 12. členu uporablja termin »izvršitev«, medtem ko Pogodba za isti namen v 5. členu uporablja termin »zaključek« (v nadaljevanju: izvršitev).

29. Glede na vse navedeno Agencija ugotavlja, da opisani transakciji na podlagi Pogodbe in Menjalne pogodbe izpolnjujeta pogoje, ki jih Obvestilo Komisije določa za ugotovitev medsebojno povezanih transakcij. Glede na navedbe priglasiatelja in po preučitvi omenjenih dveh pogodb Agencija ugotavlja, da je uspešen zaključek ene transakcije (Pogodba) nujno odvisen za uspešno izvršitev druge transakcije (Menjalna pogodba), kar kaže na pravno povezanost transakcij, s čimer je zahteva za pogojenost transakcij po 43. in 44. odstavku Obvestila Komisije izpolnjena, kar pomeni, da je treba obe transakciji obravnavati kot eno samo koncentracijo. Nadaljnji pokazatelj medsebojne pogojenosti transakcij je tudi dejstvo, da sta bili obe pogodbi sklenjeni v razumno kratkem časovnem obdobju (Menjalna pogodba je bila sklenjena dne 10. 3. 2016, pripadajoči Aneks št. 1 k tej pogodbi dne 21. 6. 2016, Pogodba pa dne 22. 6. 2016), poleg tega tudi priglasiatelj sam zatrjuje, da sta transakciji tesno povezani in medsebojno soodvisni glede same izvršitve predvidenih transakcij.
30. Več transakcij je mogoče obravnavati kot eno samo koncentracijo samo v primeru, če kontrolo na koncu pridobi(jo) isto(a) podjetje(a).³⁹ Samo v teh okoliščinah se lahko dve ali več transakcij šteje za enotne po naravi in tako pomeni(jo) eno samo koncentracijo. Kot bo pojasnjeno naknadno, bosta imeli transakciji za posledico (i) pridobitev negativne izključne kontrole nad podjetjem GEN-EL s strani podjetja GEN, ter (ii) pridobitev posredne izključne kontrole nad podjetjem Elektro Energija s strani podjetja GEN. Enotna narava navedenih transakcij se kaže v tem, da bo kontrolo nad podjetjema GEN-EL in Elektro Energija pridobilo isto podjetje oz. podjetja iz iste ekonomske celote, zaradi česar je treba navedeni transakciji obravnavati kot eno samo koncentracijo.
31. Ker je bilo v zadevnem primeru v zadostni meri izkazano, da se ena transakcija ne bi izvedla brez druge, je Agencija presojo obeh transakcij, ne glede na to, da je bila kontrolo pridobljena z dvema pravnima transakcijama, izvedla v enem samem postopku, saj sta transakciji po Pogodbi in Menjalni pogodbi povezani transakciji v smislu 1.5 poglavja Obvestila Komisije.
32. Agencija je v nadaljevanju preučila Menjalno pogodbo in Pogodbo z vidika nastanka koncentracije ter preučila vpliv izvedenih transakcij na sprejem strateških poslovnih odločitev v posameznih podjetjih, kar vpliva na določitev podjetij, povezanih z v koncentraciji udeleženi podjetji.

Menjalna pogodba

33. Dne 10. 3. 2016 je bila med podjetjema Elektro Ljubljana in GEN-I sklenjena Menjalna pogodba in dne 21. 6. 2016 še Aneks št. 1, na podlagi katere bo prišlo do menjave poslovnih deležev, in sicer bo podjetje GEN-I preneslo na podjetje Elektro Ljubljana svoj 22,5 % poslovni delež v podjetju GEN-EL, v zameno za 100 % poslovni delež v podjetju Elektro Energija, ki ga bo podjetje Elektro Ljubljana preneslo na podjetje GEN-I, s čimer bo slednje pridobilo 100 % poslovni delež in s tem izključno kontrolo nad podjetjem Elektro Energija. Iz Obvestila Komisije izhaja, da izključna kontrola obstaja, če lahko samo eno podjetje izvaja odločilni vpliv nad drugim podjetjem.⁴⁰ Podjetje GEN-I bo s 100 % poslovnim deležem v podjetju Elektro Energija nad njim izvajalo odločilen vpliv na ključne strateške poslovne odločitve, kar pomeni, da bo nad navedenim podjetjem izvajalo izključno kontrolo. Ker gre v navedenem primeru za pridobitev kontrolnega deleža podjetja GEN-I nad podjetjem Elektro Energija (pred tem je kontrolo nad podjetjem Elektro Energija izvajalo podjetje Elektro Ljubljana), navedena transakcija po Menjalni pogodbi predstavlja koncentracijo v smislu druge alineje prvega odstavka 10. člena ZPOmK-1 (pravni pogoj), ki jo je treba, v primeru doseganja pragov iz prvega odstavka 42. člena ZPOmK-1 (ekonomski pogoj), prigrasiti Agenciji.
34. Agencija je v letu 2015 nameravala koncentracijo podjetij GEN-I in Elektro Energija sicer že presojala⁴¹, vendar se le-ta ni izvedla. Zaradi spremenjenih dejanskih okoliščin, na

³⁹ Obvestilo Komisije, 41. in 44. odstavek.

⁴⁰ Obvestilo Komisije, 54. odstavek.

⁴¹ Odločba Agencije št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015.

katerih je temeljila presoja koncentracije, kakor tudi zaradi spremenjene pravne podlage, ki bo vodila v nastanek koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija, je Agencija v predmetnem postopku izvedla tako presojo koncentracije, ki bo nastala na podlagi pridobitve izključne kontrole podjetja GEN nad podjetjem GEN-I, kot tudi posredno, na podlagi pridobitve izključne kontrole podjetja GEN-I nad podjetjem Elektro Energija, tudi nad podjetjem Elektro Energija, ki ju je, kot obrazloženo, opredelila kot povezani transakciji.

35. Izvršena Menjalna pogodba bo povzročila tudi spremembe v lastniški strukturi podjetja GEN-EL. Podjetje Elektro Ljubljana bo po izvedeni Menjalni pogodbi pridobilo 22,5 % poslovni delež v podjetju GEN-EL od podjetja GEN-I, ki bo svoj poslovni delež v podjetju GEN-EL zmanjšalo s 50 % na 27,5 %.
36. Pred izvedbo Menjalne pogodbe so podjetja GEN-I, IGES in GEN za namen izvedbe nakupne transakcije skladno s Pogodbo dne 21. 6. 2016 ustanovila podjetje GEN-EL⁴², ki bo izvajalo dejavnost holdinga. Lastniška struktura podjetja GEN-EL ob ustanovitvi je naslednja: podjetje GEN-I 50 % poslovni delež, podjetje GEN 25 % poslovni delež in podjetje IGES 25 % poslovni delež.⁴³ Po izvedeni Menjalni pogodbi se bo lastniška struktura podjetja GEN-EL, kot je razvidno iz spodnje tabele, spremenila, in sicer bo imel vsak izmed družbenikov (GEN, GEN-I, Elektro Ljubljana in IGES) po 25 % poslovni delež. Iz navedenega izhaja, da bo imelo podjetje GEN-I 50 % poslovni delež podjetja GEN-EL le začasno, saj ga bo na podlagi izvršene Menjalne pogodbe najkasneje do [redacted] deloma (22,5 %) odsvojilo podjetju Elektro Ljubljana, v zameno za 100 % poslovni delež v podjetju Elektro Energija. Sama ustanovitev podjetja GEN-EL po navedbah priglasiatelja⁴⁴ ne predstavlja koncentracije v smislu ZPOMK-1. Element trajnosti spremembe kontrole nad podjetjem, kot pogoj za nastanek koncentracije, v navedenem primeru ni izpolnjen. Agencija ugotavlja, da podjetje GEN-EL tudi ni polno delujoče podjetje v smislu 94. odstavka Obvestila Komisije, saj je bilo ustanovljeno izključno z namenom upravljanja 50 % poslovnega deleža v GEN-I, torej za opravljanje specifične funkcije zgolj za svoje ustanoviteljice, pri čemer samo ne bo opravljal dejavnosti na trgu.
37. Tabela 1 prikazuje lastniško strukturo podjetja GEN-EL pred in po izvedbi Menjalne pogodbe.

Tabela 1: Lastniška struktura podjetja GEN-EL pred in po izvedbi Menjalne pogodbe

Menjalna pogodba (MP)	Lastniški delež / glasovalne pravice	GEN	GEN-I	ELEKTRO LJUBLJANA	IGES
pred izvedeno MP	lastniški delež	25,0 %	50,0 %	/	25,0 %
	glasovalne pravice	25,0 %	50,0 %	/	25,0 %
po izvedeni MP	lastniški delež	25,0 %	27,5 %	22,5 %	25,0 %
	glasovalne pravice ⁴⁵	25,0 %	25,0 %	25,0 %	25,0 %
		GEN-EL			

Vir: Podatki priglasiatelja.⁴⁶

38. Glede na lastniško strukturo, ki jo sestavljajo štirje družbeniki, od katerih ima vsak po 25 % glasovalnih pravic, priglasiatelj meni⁴⁷, da v podjetju GEN-EL nobeden od družbenikov nima kontrolnega deleža, nobeden od družbenikov tudi ne bo pridobil izključne kontrole v smislu Obvestila Komisije⁴⁸ (niti v smislu pozitivne niti v smislu negativne izključne kontrole),

⁴² Podjetje je bilo vpisano v poslovni register dne 21. 6. 2016 (vir: AJ PES, vpogled v bazo ePRS z dne 19. 10. 2016).

⁴³ Vir: AJ PES, vpogled v ePRS, Redni izpis iz sodnega/poslovnega registra z dne 20. 10. 2016.

⁴⁴ Dokument št. 3061-17-2016-12 z dne 22. 8. 2016, str. 2, k točki 1 zahteve za dopolnitev.

⁴⁵ Enakomerna porazdelitev glasovalnih pravic izhaja iz 4. odst. točke štirinajstič družbene pogodbe GEN-EL (priloga 6 dokumenta št. 3061-17/2016-1 z dne 23. 6. 2016).

⁴⁶ Dokument št. 3061-17/2016-1, str. 9, odgovor na v pr. 5.

⁴⁷ Dokument št. 3061-17/2016-24 z dne 19. 9. 2016.

⁴⁸ Obvestilo Komisije, 54. odstavek.

družbeniki pa tudi ne bodo pridobili skupne kontrole, kot jo opredeljuje Obvestilo Komisije⁴⁹, zaradi česar naj bi bili ti družbeniki z vidika kontrole nerelevantni.

39. Za ugotovitev, kdo izvaja odločilen vpliv na strateške odločitve v podjetju GEN-EL, je Agencija proučila družbeno pogodbo podjetja GEN-EL⁵⁰, in pri tem ugotovila, da skupščina veljavno odloča, če so na njej prisotni družbeniki, ki razpolagajo z vsaj 75 % vseh glasov⁵¹, pri čemer v primerih, ko skupščina odloča s soglasjem vseh družbenikov⁵² (med temi primeri ni strateško poslovnih odločitev), skupščina lahko veljavno odloča, če so na njej prisotni vsi družbeniki. O vseh drugih vprašanjih, med katerimi so tudi strateške poslovne odločitve (postavitev in odpoklic poslovnosti družbe, sprejem temeljev poslovne politike in potrditev poslovnega načrta družbe), skupščina odloča s 75 % večino glasov vseh družbenikov.⁵³
40. Agencija je že v odločbi, v kateri je presojala skladnost koncentracije GEN-I in Elektro Energija z dne 16. 10. 2015 (v nadaljevanju: Odločba GEN-I in Elektro Energija)⁵⁴, ugotovila, da v podjetju GEN-I, kot bo natančno obrazloženo v nadaljevanju, izvajata skupno kontrolo podjetji GEN in IGES, vsak s 50 % poslovnim deležem.⁵⁵ Glede na navedeno podjetji GEN in GEN-I nista predhodno neodvisni podjetji v smislu ZPOMK-1, saj ima podjetje GEN skupaj s podjetjem IGES v podjetju GEN-I skupne pravice ali možnost izvajanja odločujočega vpliva nad strateško poslovnimi odločitvami. Navedeno pomeni, da podjetje GEN-I ni avtonomno pri odločanju o svojih ravnanjih na trgu, ampak mora slediti navodilom družbenikov, kar kaže na odvisnost podjetja GEN-I tako od podjetja GEN kot od podjetja IGES. Ker gre v obravnavanem primeru za skupno kontrolo obeh matičnih družb (GEN in IGES) nad podjetjem GEN-I, to dejansko pomeni ekonomsko celoto GEN-I z vsako od matičnih družb.⁵⁶
41. Glede na ugotovitev, da podjetje GEN vpliva na strateške poslovne odločitve podjetja GEN-I, je Agencija deleža GEN in GEN-I v podjetju GEN-EL štela skupaj. Po izvedeni Menjalni pogodbi bo podjetje GEN neposredno preko 25 % poslovnega deleža v podjetju GEN-EL in posredno preko 27,5 % poslovnega deleža podjetja GEN-I v podjetju GEN-EL imelo v podjetju GEN-EL 52,5 % lastniški delež oziroma 50 % glasovalnih pravic, kar ob preostali lastniški strukturi podjetja GEN-EL, ki jo sestavlja še podjetji Elektro Ljubljana in IGES, vsak s 25 % lastniškim deležem in enakim odstotkom glasovalnih pravic, pomeni, da bo imelo podjetje GEN v podjetju GEN-EL negativno izključno kontrolo. Kadar statut oziroma družbeno pogodba podjetja za strateško gospodarske odločitve zahteva veliko večino, kot je to primer v podjetju GEN-EL, pridobitev preproste večine glasovalnih pravic lahko ne zagotovi pristojnosti za odločanje o strateških odločitvah, vendar pa lahko zadošča, da se pridobitelju preproste večine glasovalnih pravic dodeli pravica preprečevanja in s tem negativna izključna kontrola.⁵⁷ Glede na navedeno bo imelo podjetje GEN preko svojega deleža in posredno preko deleža podjetja GEN-I v podjetju GEN-EL pravice veta, ki mu bodo omogočale blokirati njegove strateške odločitve, preostala družbenika (Elektro Ljubljana in IGES) pa bosta za sprejem strateških odločitev vsakič potrebovala tudi glasove podjetij GEN in GEN-I.
42. Z vstopom podjetja Elektro Ljubljana v lastniško strukturo podjetja GEN-EL bo podjetje GEN⁵⁸ pridobilo negativno izključno kontrolo nad podjetjem GEN-EL.

⁴⁹ Obvestilo Komisije, 62. odstavek.

⁵⁰ Priloga 6 dokumenta št. 3061-17/2016-1 z dne 23. 6. 2016.

⁵¹ Družbeno pogodba, 22. člen.

⁵² Družbeno pogodba, 15. člen.

⁵³ Družbeno pogodba, 17. člen.

⁵⁴ Odločba št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015.

⁵⁵ Za natančno utemeljitev skupne kontrole v podjetju GEN-I glej odločbo št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015, odst. 34-48.

⁵⁶ Sodba Upravnega sodišča I U 306/2015-10 z dne 5. 1. 2016, odst. 24.

⁵⁷ Obvestilo Komisije, odstavek 56.

⁵⁸ Podjetje GEN je imelo pozitivno izključno kontrolo neposredno preko svojega 25 % poslovnega deleža v podjetju GEN-EL in posredno preko 50 % poslovnega deleža podjetja GEN-I v podjetju GEN-EL.

Pogodba

43. Druga transakcija, ki v smislu 1.5 poglavja Obvestila Komisije predstavlja povezano transakcijo s transakcijo po Menjalni pogodbi, zaradi česar bo Agencija obe transakciji obravnavala kot enotno koncentracijo⁵⁹, je Pogodba, ki sta jo dne 22. 6. 2016 sklenili podjetji IGES kot prodajalec in GEN-EL kot kupec, in na podlagi katere bo podjetje IGES odsvojilo, podjetje GEN-EL pa pridobilo 50 % poslovni delež v podjetju GEN-I.
44. Kot bo obrazloženo v nadaljevanju, ima tudi navedena transakcija za posledico koncentracijo, saj se bo na podlagi izvršene Pogodbe spremenila kakovost kontrole v podjetju GEN-I, in sicer bo prišlo do spremembe iz skupne kontrole v izključno kontrolo podjetja GEN. Takšna sprememba v kakovosti kontrole ima za posledico koncentracijo, ki jo je treba v skladu z ZPOmK-1 priglasiti Agenciji.⁶⁰
45. Agencija je že v svojih preteklih odločbah ugotovila, da sta podjetji Petrol (preko odvisnega podjetja IGES) in GEN, ki je v 100 % lasti Republike Slovenije, v podjetju GEN-I izvajali skupno kontrolo. Agencija je ugotovila, da imata družbenika v družbeni pogodbi⁶¹ izenačen položaj glede nadzorstvenih in upravljaljskih pravic, ki jih lahko izvajata bodisi preko pristojnosti skupščine bodisi preko personalne sestave posloводства. Družbena pogodba določa, da je skupščina sklepčna, če je na skupščini zastopan ves osnovni kapital družbe, pri čemer družbenika sprejemata vse odločitve iz pristojnosti skupščine soglasno.⁶² Ker sta med pristojnostmi skupščine tudi dve strateški poslovni odločitvi (imenovanje posloводства ter določanje ukrepov za izvajanje poslovne politike), morata družbenika za sprejem teh odločitev, bistvenih za strateško gospodarsko ravnanje skupnega podjetja, doseči soglasje, oba pa imata tudi možnost veta pri sprejemu teh odločitev iz pristojnosti skupščine. Uravnoteženost položaja družbenikov se odraža tudi v poslovoidstvu podjetja GEN-I, saj ima vsak družbenik pristojnost predlagati dva člana poslovoidstva v sicer štiri člansko upravo.⁶³ Poslovoidstvo ima med svojimi pristojnostmi tudi strateško poslovno odločitev, in sicer določanje ukrepov za izvajanje poslovne politike.⁶⁴
46. Za pridobitev skupne kontrole ni treba, da ima posamezni družbenik vse pravice veta, zadošča že, da ima samo nekatere ali celo samo eno samo takšno pravico, pri čemer predstavlja pravica do imenovanja poslovoidstva, kot to določa Obvestilo Komisije⁶⁵, zelo pomembno pravico, saj se z močjo soodločanja o strukturi vodstva na nosilca moči običajno prenesa moč izvajanja odločilnega vpliva na gospodarsko politiko podjetja. Obvestilo Komisije še določa, da imata pri skupni kontroli dve ali več podjetji ali oseb možnost izvajanja odločilnega vpliva nad drugim podjetjem, pri čemer pomeni odločilni vpliv moč preprečiti dejanja, ki določajo strateško gospodarsko obnašanje podjetja (npr. odločitve o vprašanjih, kot so finančni načrt, poslovni načrt, glavne investicije ali imenovanje višjega vodstva). Za skupno kontrolo je značilna tudi možnost, da pride do mrtve točke, ker imata dve ali več matičnih družb moč zavrniti predlagane strateške odločitve.⁶⁶ Najbolj jasna oblika skupne kontrole je, kadar obstajata samo dve matični družbi, ki si v enakem deležu delita glasovalne pravice v skupnem podjetju.⁶⁷
47. V predmetnem postopku presoje koncentracije Agencija ugotavlja, da bo po izvršeni Pogodbi podjetje GEN-EL pridobilo 50 % poslovni delež v podjetju GEN-I (pred tem ga je imelo podjetje IGES), preostali 50 % poslovni delež pa bo ohranil obstoječi družbenik, podjetje GEN. V Tabeli 2 je prikazan vpliv izvedenih transakcij na strukturo lastništva in izvajanje kontrole v podjetjih GEN-EL, GEN-I in Elektro Energija.

⁵⁹ Skladno s 36. odstavkom Obvestila Komisije.

⁶⁰ Obvestilo Komisije, odstavek 83.

⁶¹ Vir: AJPES, www.ajpes.si, vpogled z dne 24. 10. 2016 (Družbena pogodba z dne 6. 6. 2014, ki je bila podlaga za ugotovitev kontrole nad podjetjem GEN-I v letu 2015, se do trenutka izdaje predmetne odločbe ni spremenila).

⁶² Družbena pogodba, 23. člen.

⁶³ Družbena pogodba, 29. člen.

⁶⁴ Družbena pogodba, 31. člen.

⁶⁵ Obvestilo Komisije, 69. odstavek.

⁶⁶ Ibid, 62. odstavek.

⁶⁷ Ibid, 64. odstavek.

Tabela 2: Struktura lastništva in kontrole po izvedenih transakcijah

GEN + GEN-I	Elektro Ljubljana	IGES	Republika Slovenija
52,5 % (50 %)*	22,5 % (25 %)	25 % (25 %)	100 % (100 %)
GEN-EL			GEN
50 % (50 %)			50 % (50 %)
GEN-I			
100 % (100 %)			
ELEKTRO ENERGIJA			

*Opomba: številke pomenijo delež v osnovnem kapitalu, številke v oklepaju pa odstotek glasovalnih pravic v spodnjih sivo obarvanih podjetjih.

48. Po navedbah priglasitelja⁶⁸ sta nad podjetjem GEN-I pred navedeno transakcijo izvajali skupno kontrolo podjetji GEN in IGES, ob vstopu novega družbenika GEN-EL pa bosta izvajali skupno kontrolo nad podjetjem GEN-I podjetji GEN in GEN-EL, kar naj bi bilo po navedbah priglasitelja utemeljeno na njunem izenačenem položaju glede nadzorstvenih in upravljaljskih upravičenj, ki temeljijo na družbeni pogodbi podjetja GEN-I. Priglasitelj še dodaja, da je priglasitev koncentracije sicer potrebna, vendar ker namesto obstoječega družbenika IGES v podjetje GEN-I vstopa podjetje GEN-EL, katerega dejavnost se v ničemer ne prekriva z dejavnostjo podjetja GEN ali podjetja GEN-I, koncentracija ne more voditi v izločitev ali bistveno zmanjšanje učinkovite konkurence na trgu. Po navedbah priglasitelja podjetje GEN tudi v primeru, da bi Agencija zaključila, da se poslovna deleža podjetij GEN in GEN-I v GEN-EL seštevata, upoštevajoč njegovo obstoječe 50 % lastništvo v GEN-I, ne pridobiva nikakršne drugačne kontrole od tiste, ki jo ima že doslej nad GEN-I. Upošteva se zahtevano soglasje družbenikov za sprejem strateških poslovnih odločitev na skupščini podjetja GEN-I naj bi po navedbah priglasitelja imelo podjetje GEN že sedaj in bo imelo tudi po izvedenih transakcijah, opisanih v tej odločbi, v podjetju GEN-I moč preprečiti dejanja, ki določajo strateško gospodarsko obnašanje podjetja, pri čemer naj tega eventualna presoja v smeri obstoja negativnega izključnega nadzora v GEN-EL v ničemer ne bi spreminjala.
49. Agencija ugotavlja, da gre v opisanem primeru za spremembo v kakovosti kontrole⁶⁹, ki ima za posledico koncentracijo, ki jo je treba zaradi preseženih pragov iz 42. člena ZPOMK-1, prigrasiti Agenciji. Po izvedenih transakcijah bo prišlo do zmanjšanja števila družbenikov s kontrolo nad podjetjem GEN-I, in sicer se bo skupna kontrola podjetij GEN in IGES nad GEN-I spremenila v izključno kontrolo podjetja GEN nad GEN-I. Do tega pride zaradi bistveno drugačne strukture lastništva podjetja GEN-EL, ki bo nastala po koncentraciji, v primerjavi z lastniško strukturo podjetja IGES, ki je pred koncentracijo izvajalo skupno kontrolo nad podjetjem GEN-I, skupaj s podjetjem GEN. V smislu ZPOMK-1 podjetje GEN-EL namreč ni od podjetja GEN neodvisno podjetje, kot je bil prejšnji družbenik, podjetje IGES. Kot je bilo že ugotovljeno, nad podjetjem GEN-EL izvaja (negativno) izključno kontrolo podjetje GEN, kar upošteva 50 % poslovni delež, ki ga ima podjetje GEN v podjetju GEN-I neposredno, po izvedenih transakcijah, torej po izvedbi Menjalne pogodbe in Pogodbe, vodi tudi v pridobitev izključne kontrole podjetja GEN nad podjetjem GEN-I in tudi nad podjetjem Elektro Energija, ki bo v 100 % lasti podjetja GEN-I. Agencija poudarja, da se z opisanimi transakcijami spreminja kakovost kontrole nad podjetjem GEN-I (iz skupne v izključno) in hkrati se posredno spreminja kontrola tudi v podjetju Elektro Energija (posredna kontrola podjetja GEN), zato mora biti koncentracija priglašena Agenciji.

⁶⁸ Dokument št. 3061-17/2016-12 z dne 22. 8. 2016.

⁶⁹ Obvestilo Komisije, odstavek 83.

2.2 Preseganje pragov po 1. odstavku 42. člena ZPOmK-1

50. ZPOmK-1 v 1. odstavku 42. člena določa, v katerih primerih morajo udeleženci koncentracije le-to priglasiti Agenciji. Priglasitev je potrebna, če je skupni letni promet v transakciji udeleženih podjetij skupaj z drugimi podjetji v skupini v predhodnem poslovnem letu na trgu Republike Slovenije presegel 35 milijonov EUR in če je letni promet prevzetega podjetja skupaj s podjetji v skupini presegel 1 milijon EUR.
51. V transakcijah udeležena podjetja so skupaj z drugimi podjetji v skupini v letu 2015 na trgu Republike Slovenije ustvarila 832.747.509 EUR skupnega letnega prometa, letni promet prevzetih podjetij GEN-I in Elektro Energija skupaj s podjetji v skupini pa je v letu 2015 na trgu Republike Slovenije znašal 658.684.575 EUR, kar pomeni, da je presežen prag 35 milijonov EUR letnega prometa, določen v prvi alineji prvega odstavka 42. člena ZPOmK 1 ter hkrati prag 1 milijon EUR letnega prometa prevzetega podjetja skupaj z drugimi podjetji v skupini v predhodnem poslovnem letu na trgu Republike Slovenije, določen v drugi alineji prvega odstavka 42. člena ZPOmK 1.
52. Podrejenost koncentracije določbam ZPOmK-1 in s tem obveznost priglasitve Agenciji nastane, ko sta kumulativno izpolnjena oba pogoja – pravni in ekonomski. V primeru predmetne koncentracije podjetij sta izpolnjena oba pogoja, zaradi česar je koncentracija podrejena določbam ZPOmK-1.

2.3 Pristojnost Agencije

53. Na podlagi tretjega odstavka 21. člena Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij⁷⁰ (v nadaljevanju: Uredba ES o združitvah) nobena država članica ne sme uporabiti svojega nacionalnega prava o konkurenci za katero koli koncentracijo z razsežnostmi EU. Dolžnost Agencije⁷¹ je torej, da za vsako koncentracijo preveri, ali le-ta nima razsežnosti EU.⁷²
54. Na podlagi drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah ima koncentracija podjetij razsežnost EU, kadar: (a) vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kot 5.000 mio EUR skupnega prometa, in (b) skupni promet na trgu EU vsakega od vsaj dveh udeleženih podjetij presega 250 mio EUR, razen če vsako od udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici. Koncentracija, ki ne doseže pragov iz drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, ima na podlagi tretjega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah razsežnost EU, če: (a) vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kakor 2.500 mio EUR skupnega prometa, (b) vsa udeležena podjetja v vsaki od vsaj treh držav članic skupno ustvarijo več kakor 100 mio EUR skupnega prometa, (c) vsako od vsaj dveh udeleženih podjetij v vsaki od vsaj treh držav članic za namen odstavka (b) ustvari več kakor 25 mio EUR skupnega prometa in (d) skupni promet na trgu EU vsakega od vsaj dveh udeleženih podjetij presega 100 mio EUR, razen če vsako od udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici.
55. Priglašena koncentracija nima razsežnost Skupnosti, saj vsa v koncentraciji udeležena podjetja ustvarijo skupaj 2.266.080.301 EUR skupnega prometa na svetovnem trgu, zaradi česar pogoj iz 2. odst. 1 člena (a) Uredbe ES o združitvah (vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu ustvarijo skupno več kot 5.000 mio EUR skupnega prometa) in pogoj iz 3. odst. 1. člena (a) Uredbe ES o združitvah (vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kakor 2.500 mio EUR skupnega prometa) nista izpolnjena. Glede na to, da morajo biti pogoji izpolnjeni kumulativno, iz obrazloženega sledi, da zadevna koncentracija nima razsežnosti EU niti po drugem odstavku 1. člena Uredbe ES o

⁷⁰ UL L 24, 29.1.2004, str. 1–22.

⁷¹ Dolžnost izhaja tako iz načela lojalnosti, ki je opredeljeno v tretjem odstavku 4. člena Pogodbe o EU (UL C 326, 26.10.2012), kot tudi iz 21. člena Uredbe ES o združitvah.

⁷² Sodba Sodišča EU z dne 14. julija 2006 v zadevi Endesa SA proti Evropski Komisiji, T-417/05, Zdl. 2006 str. II-2533, točki 99 in 100.

združitvah niti po tretjem odstavku 1. člena Uredbe ES o združitvah, zato je izključna pristojnost za izvedbo presoje skladnosti zadevne koncentracije s pravili konkurence, na podlagi nacionalnega prava o konkurenci, na Agenciji.

3 SKLADNOST KONCENTRACIJE S PRAVILI KONKURENCE

3.1 Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg

56. Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg je v skladu s 7. točko 3. člena ZPOmK-1 definiran kot trg, ki praviloma vključuje vse tiste proizvode ali storitve, ki jih potrošnik ali uporabnik šteje za zamenljive ali nadomestljive glede na njihove lastnosti, ceno ali namen uporabe. Upoštevni proizvodni trg se lahko določi na podlagi zamenljivosti povpraševanja, zamenljivosti ponudbe, potencialne konkurence ter morebitnih ovir za vstop na trg. Pri presoji koncentracije je Agencija ugotavljala, ali prihaja do prekrivanja dejavnosti v koncentraciji udeleženih in z njimi povezanih podjetij ali delov podjetij na katerem od trgov, kjer le-ta nastopajo, ali do povezav, ki bi omejevale konkurenco na katerem od z njim tesno povezanih trgov. Horizontalne koncentracije podjetij so koncentracije, v katerih udeležena podjetja poslujejo na istih upoštevni trgih, za vertikalne koncentracije pa štejejo vse tiste koncentracije, v katerih so udeležena podjetja dejavna na različnih stopnjah oskrbne verige.
57. Agencija opredeljuje kot upoštevne proizvodne/storitvene tiste trge, na katerih poslujeta najmanj dve v koncentraciji udeleženi podjetji ali druga podjetja v skupini (horizontalna razmerja) oziroma na katerih posluje katero od v koncentraciji udeleženih podjetij ali katero od drugih podjetij v skupini, ki so v medsebojnem vertikalnem razmerju s trgom, na katerem posluje kakšno drugo v koncentraciji udeleženo podjetje ali drugo podjetje v skupini (vertikalna razmerja).
58. Tako praksa Evropske komisije⁷³ kot tudi Agencije⁷⁴ s področja elektroenergetskega sektorja razlikuje naslednje upoštevne proizvodne/storitvene trge: (i) proizvodnja in prodaja električne energije na debelo, (ii) prenos električne energije, (iii) distribucija električne energije, (iv) maloprodaja električne energije in (v) ancilarne storitve (sistemske storitve).
59. V obravnavani koncentraciji prihaja do horizontalnih prekrivanj dejavnosti v koncentraciji udeleženih in z njimi povezanih podjetij na trgu maloprodaje električne energije, na katerem je prisotno podjetje GEN-I in podjetje Elektro Energija, pa tudi na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, na katerem delujejo na strani priglasitelja podjetja iz skupine GEN in tudi prevzeto podjetje Elektro Energija. Ker sta navedena trga med seboj tudi vertikalno povezana, bo Agencija preučila tudi vertikalne povezave med trgom proizvodnje in prodaje električne energije na debelo in trgom maloprodaje električne energije in vpliv le teh na učinkovito konkurenco na upoštevni trgih.
60. Dejavnosti v koncentraciji udeleženih in z njimi povezanih podjetij se prekrivajo tudi na trgu zemeljskega plina. Tako Evropska komisija kot Agencija v preteklih odločbah razločujeta naslednje upoštevne trge s tega področja: (i) trg proizvodnje in prodaje zemeljskega plina na debelo, (ii) trg prenosa in distribucije zemeljskega plina in (iii) trg maloprodaje zemeljskega plina.
61. Na trgu prodaje zemeljskega plina sta prisotni podjetji GEN-I in Elektro Energija, in sicer zgolj na maloprodajnem trgu, zato bo Agencija presojala horizontalne učinke obravnavane koncentracije le na navedenem trgu.

⁷³ Odločbe št. COMP/M.6984 - EPH/STREDOSLOVENSKA ENERGETIKA, točka 15 in nasl., COMP/M.5224 EDF/BRITISH ENERG, točka 10 in nasl., ter odločbe COMP/M.3440, COMP/M.3448, COMP/5978, COMP/M.4180, COMP/M.4841.

⁷⁴ Odločba št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015, točka 56.

3.1.1 Trg električne energije v Sloveniji

62. V letu 2015 se je znatno povečala uvozna odvisnost Slovenije, predvsem zaradi občutno manjše proizvodnje v hidroelektrarnah, remonta v jedrski elektrarni Krško, delno pa tudi zaradi testnega obratovanja bloka 6 v Termoelektrarni Šoštanj, zaradi česar je bila proizvodnja na tej lokaciji pogosto omejena.⁷⁵ Uvoz v Slovenijo je v letu 2015 znašal 9.045 GWh.⁷⁶
63. Poraba električne energije v Sloveniji v letu 2015 je znašala 13.041 GWh (brez upoštevanja izgub v prenosnem in distribucijskem omrežju). V primerjavi z letom 2014 je bila skupna poraba večja za 366 GWh ali 2,7 %. Neposredni odjemalci, ki so priključeni na prenosni sistem, so skupaj z odjemalci znotraj zaprtih distribucijskih sistemov porabili 2042 GWh električne energije oziroma 0,4 % več kot leto prej. Poraba odjemalcev, priključenih na distribucijski sistem, je bila večja za 2,9 % in je znašala 10.619 GWh.⁷⁷
64. Prenos električne energije do končnih kupcev poteka preko prenosnega ali preko distribucijskega elektroenergetskega omrežja, pri čemer so odjemalci, ki so priključeni na eno ali drugo omrežje, tehnično omejeni le s priključno močjo, ki je stvar pogodbe med odjemalcem in sistemskim operaterjem prenosnega omrežja⁷⁸ ali sistemskim operaterjem distribucijskega omrežja.⁷⁹ Prenosno elektroenergetsko omrežje je visokonapetostno električno omrežje od proizvajalca oziroma povezave s sosednjimi prenosnimi omrežji do distribucijskega omrežja ali do uporabnika omrežja. Prenosni elektroenergetski sistem Slovenije je dobro povezan z Avstrijo, Italijo in Hrvaško, medtem ko med Slovenijo in Madžarsko ni daljnovodnih povezav. V letu 2015 je bilo 5 velikih poslovnih odjemalcev priključenih na prenosno omrežje. Slednji imajo fiksni priključek, zato jih v večini primerov ni mogoče oskrbovati preko distribucijskega omrežja, v primerih, ko je to možno, pa je to običajno povezano z delno oskrbo. Običajno so na prenosno omrežje (110, 220, 400 kV) priključeni porabniki, ki glede na velikost odjema ne bi mogli biti oskrbovani z distribucijskega omrežja, zato je za to skupino odjemalcev značilen večji letni odjem.
65. Distribucijsko elektroenergetsko omrežje je omrežje od prenosnega elektroenergetskega omrežja do končnega odjemalca. Za izvajanje distribucije električne energije, vzdrževanje in razvoj omrežja za distribucijo električne energije, zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti omrežja, zanesljivost oskrbe z električno energijo idr. je zadolžen sistemski operater distribucijskega elektroenergetskega omrežja, podjetje SODO. V letu 2015 je bilo 940.789 poslovnih in gospodinjstev odjemalcev priključenih na distribucijsko omrežje.⁸⁰

3.1.2 Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo

66. Na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, ki skladno s prakso Evropske komisije obsega proizvodnjo električne energije in uvoz električne energije za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno, ki prodajajo električno energijo na drobno končnim odjemalcem (distribucijskim podjetjem) na slovenskem trgu, in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja na slovenskem trgu (v nadaljevanju tudi: veleprodajni trg) so od podjetij, udeleženih v koncentraciji, aktivna podjetja iz skupine GEN, vključno s podjetjem GEN-I, in podjetje Elektro Energija.
67. Udeleženci trga na debelo so proizvajalci električne energije in trgovci, ki trgujejo z električno energijo za nadaljnjo prodajo. V letu 2015 je na slovenskem proizvodnem trgu električne energije delovalo naslednjih devet podjetij, ki imajo proizvodne objekte z

⁷⁵ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 74.

⁷⁶ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 11.

⁷⁷ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 17.

⁷⁸ V Republiki Sloveniji gospodarsko javno službo sistemskega operaterja prenosnega omrežja električne energije na podlagi koncesije izvaja podjetje ELES, ki je tudi lastnik omrežja.

⁷⁹ V Republiki Sloveniji gospodarsko javno službo sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije na podlagi koncesije izvaja podjetje SODO, ki ima del omrežja v lasti, večji del pa v najemu od elektro podjetij (Elektro Celje, Elektro Gorenjska, Elektro Ljubljana, Elektro Maribor, Elektro Primorska).

⁸⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, Agencija za energijo, str. 11-14.

inštalirano močjo nad 10 MW: Dravske elektrarne Maribor (v nadaljevanju: DEM), Soške elektrarne Nova Gorica (v nadaljevanju: SENG), Savske elektrarne Ljubljana (v nadaljevanju: SEL), Hidroelektrarne na spodnji Savi (v nadaljevanju: HESS), Termoelektrarna Šoštanj (v nadaljevanju: TEŠ), Termoelektrarna Trbovlje (v nadaljevanju: TET), Termoelektrarna Brestanica (v nadaljevanju: TEB); Javno podjetje Energetika Ljubljana (v nadaljevanju: JPEL) in Nuklearna elektrarna Krško (v nadaljevanju: NEK). Podjetja DEM, SEL, HESS in SENG pridobivajo električno energijo v hidroelektrarnah, NEK v jedrski elektrarni, TEŠ in TET v termoelektrarnah na premog, TEB iz tekočih in plinastih goriv, JPEL pa proizvaja toploto in električno energijo v procesu sproizvodnje na premog. TET v letu 2015 ni proizvajal električne energije, saj je bil konec leta 2014 sprejet sklep o začetku postopka redne likvidacije podjetja. Po mnenju priglasiatelja ni razlogov za ločevanje veleprodajnega trga glede na različne vire energije (iz jedrskih elektrarn, termoelektrarn, sončne elektrarne, ipd.).⁸¹

68. V Republiki Sloveniji obstajata dva energetska stebra. V okviru Skupine HSE delujejo podjetja DEM, SENG, TEŠ in TET. Drugi energetski steber tvori Skupina GEN energija, kjer so vključena proizvodna podjetja NEK, TEB, HESS in SEL. Podjetje Elektro Energija ne pripada nobenemu od navedenih stebrov, prav tako samo nima nobenih proizvodnih kapacitet in zato do prekrivanja na trgu proizvodnje električne energije ne bo prišlo. Podjetje Elektro Ljubljana OVE, inženiring s področja obnovljivih virov energije, d.o.o., ki je povezano podjetje podjetja Elektro Energija in dejavno v proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije, električno energijo pridobiva predvsem iz lastnih malih hidroelektrarn in sončnih elektrarn, vendar ima [REDACTED] tržni delež, ki znaša [REDACTED].⁸²
69. Slovenske elektrarne so v letu 2015 proizvedle skupaj 14.426 GWh električne energije, dejanska slovenska proizvodnja električne energije pa je bila manjša kot v predhodnem letu in je znašala 11.741 GWh, saj skladno z meddržavnim sporazumom med Slovenijo in Hrvaško polovica proizvodnje NEK pripada Hrvaški, kar zmanjšuje delež NEK v dejanski slovenski proizvodnji električne energije. K proizvodnji električne energije na območju Slovenije, ki pripada slovenskim porabnikom električne energije (upoštevaje polovico proizvodnje NEK), so v letu 2015 največji delež prispevale termoelektrarne, v katerih je bilo proizvedenih 33,3 % vse električne energije, namenjene slovenskemu trgu. Deležu termoelektrarn sledijo hidroelektrarne z 32,3 % in jedrska elektrarna z 22,9 %.⁸³

Prodaja

70. Na veleprodajnem trgu nastopajo proizvajalci, trgovci in dobavitelji električne energije, ki med sabo sklepajo zaprte pogodbe, pri katerih so količine in časovni potek dobave pogodbenih količin električne energije vnaprej določeni, cena pa ni odvisna od dejanske realizacije pogodb. Vsaka razlika med količinami iz zaprtih pogodb in dejansko realiziranimi količinami je predmet obračuna odstopanj. Na veleprodajnem trgu udeleženci pošle sklepajo bilateralno ali na borzah v Sloveniji in tujini. Na borzah se lahko trguje s fizično energijo za dan vnaprej, znotraj dneva in za namene izravnave sistema ali s terminskimi produkti, ki praviloma pokrivajo daljša časovna obdobja od naslednjega dneva. Dejavnost borze z električno energijo v Republiki Sloveniji izvaja družba BSP Regionalna energetska borza, d.o.o. (v nadaljevanju: BSP). Na slovenskem borznem trgu BSP je bilo tudi v letu 2015 omogočeno trgovanje na dveh tržnih segmentih: (i) sprotno trgovanje znotraj dneva: posli se sklepajo v trgovalni aplikaciji med tržnimi udeleženci v celotnem času trgovanja, in sicer so sklenjeni v trenutku, ko se srečata ponudba in povpraševanje, pri čemer je za posamezni produkt lahko sklenjenih več poslov po različnih cenah ter (ii) avkcijsko trgovanje za dan vnaprej: tržni udeleženci v trgovalno aplikacijo vnašajo naročila (ponudbe in povpraševanja) in s tem ustvarjajo skupno knjigo ponudb, katere struktura tržnim udeležencem ni vidna. Po zaključku zbiranja ponudb algoritem trgovalne aplikacije izračuna marginalno ceno, po kateri so sklenjeni vsi posli za posamezni produkt.⁸⁴

⁸¹ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 15.

⁸² Dokument št. 3061-17/2016-41.

⁸³ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 17.

⁸⁴ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 43.

Trgovanje z električno energijo

71. V okviru trgovanja znotraj dneva poteka trgovanje do ene ure pred začetkom dobave električne energije, pri avkcijskem trgovanju za dan vnaprej pa poteka trgovanje en dan pred dobavo električne energije in se konča ob 12. uri. Na segmentu trgovanja za dan vnaprej se hkrati izvaja spajanje trgov na slovensko-italijanski meji, ki predstavlja način implicitnega dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju: ČPZ) za dan vnaprej, pri katerem se kot vhodni parameter pri izmenjavanju ponudb med dvema ali več sosednjimi borzami z električno energijo uporabljajo razpoložljive ČPZ ter krivulje ponudbe in povpraševanja na posameznih borzah. Projekt spajanja trgov med Slovenijo in Italijo se je v februarju 2015 povezal v enotni evropski trg trgovanja za dan vnaprej. S tem projektom je družba BSP izpolnila zahtevo Evropske unije za spajanje trgov za dan vnaprej.⁸⁵
72. Za oba tržna segmenta je omogočena tudi registracija transakcij v sistem obračuna in finančne poravnave (OTC kliring). OTC kliring pomeni registracijo bilateralnih pogodb, to je poslov, sklenjenih izven borznega trga, v sistem finančne poravnave družbe BSP. OTC kliring se izvede po vnosu in potrditvi posla med prodajalcem in kupcem električne energije v trgovalni aplikaciji za sprotni način trgovanja.⁸⁶
73. Pri trgovanju znotraj dneva se uporabljajo standardizirani produkti: pasovna energija – Base, vršna energija – Peak, urni produkti in 15-minutni produkti ter nestandardni produkti (najmanj dva zaporedna enaka standardizirana produkta znotraj istega dne), pri načinu avkcijskega trgovanja za dan vnaprej pa je mogoče trgovati s standardiziranimi urnimi produkti.⁸⁷
74. Agencija je v svojih preteklih primerih s področja električne energije preučila standardizirane produkte električne energije.⁸⁸ Cena pasovne električne energije je bila vselej nižja od cene trapezne energije. To izhaja iz dejstva, da je v popoldanskem času med delavniki višja poraba električne energije, zato morajo dobavitelji poleg najcenejših proizvodnih virov, ki v navedenem časovnem obdobju dneva ne zmorejo pokriti vseh potreb odjemalcev, obratovati/proizvajati tudi proizvodne enote, ki imajo višje proizvodne stroške. Vsak dobavitelj mora za potrebe pokrivanja svojega diagrama porabe končnih odjemalcev zakupiti tako pasovno energijo kot tudi trapezno energijo in tudi urno energijo. Agencija je ocenila, da predstavljajo vsi standardizirani produkti električne energije isti produkt (isto vrsto blaga), le da je proizvodnja v času trajanja trapeznega produkta omejena le na dnevne ure med delovnikom, ko je povpraševanje/odjem najvišje, posledično pa so zato tudi cene električne energije višje. Vsi standardizirani produkti so medsebojno zamenljivi na način, da se lahko iz pasovne energije z odprodajo nočne energije dobi trapezno energijo, in obratno, da se z nakupom trapezne in nočne energije lahko sestavi pasovna energija. Evropska komisija je z analizo trga⁸⁹ ugotovila, da ožja opredelitev upoštevne trga glede na vrsto produktov energije ni potrebna, veleprodajni trg električne energije pa je nadalje delila glede na ročnost električne energije⁹⁰ (urna energija na primer ni zamenljiva z dolgoročnimi proizvodi), saj je menila, da veleprodajni trgi električne energije med seboj niso zadosti homogeni in ne dovoljujejo medsebojne zamenjave. S konkurenčno-pravnega vidika je za dobavitelja električne energije končnim kupcem pomembno, da si zagotovi določen del električne energije kot dolgoročni proizvod, saj s tem minimizira tveganja glede dobave in glede cene električne energije, prav tako pa so zanj pomembni urni proizvodi, s katerimi izravnava nihanja v porabi svojih kupcev.⁹¹

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ V točki 75 Odločbe je Agencija podrobneje opredelila štiri standardizirane produkte električne energije, s katerimi se trguje na veleprodajnem trgu: (i) pasovna energija (el. energija v bloku od 00. do 24. ure), (ii) trapezna/vršna energija (el. energija v bloku od 08. do 20. ure), nočna energija (el. energija v bloku od 00. do 08. ure in od 20. do 24. ure) ter (iv) urna energija (trguje se s 24 urami enega dneva).

⁸⁹ Zadeva št. COMP/M.5224, odst. 16 in 17, EDF/BRITISH ENERGY.

⁹⁰ Zadeva št. COMP/M.5549, odstavek 36, EDF/SEGEBEL.

⁹¹ Odločba, točke 82-83.

75. Agencija sledi praksi Evropske Komisije, ki je v svoji pretekli praksi ugotovila⁹², da ni razlogov za ločevanje veleprodajnega trga električne energije glede na različne vire proizvodnje električne energije (npr. električna energija iz jedrskih elektrarn, hidroelektrarn, termoelektrarn, sočne elektrarne idr.), ravno tako Evropska komisija ni razlikovala med različnimi načini prodaje proizvedene električne energije (bodisi od proizvajalcev, na borzi, preko posrednikov, bilateralno ipd.)⁹³.
76. V zvezi s stopnjo koncentracije na organiziranem trgu iz Poročila o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015 izhaja, da je imela največji delež v letu 2015 glede na količino, s katero se je trgovalo na borzi BSP, družba HSE z 21 %, sledijo HEP s 7,8 % in GEN-I s 7,5 %. Skupni delež največjih treh trgovcev na slovenski borzi je znašal 36,3 %. Sicer je v letu 2015 na borzi trgovalo 36 tujih in domačih družb.⁹⁴
77. Agencija ugotavlja, da mora tržni udeleženec, ki želi sodelovati na slovenskem veleprodajnem trgu, najprej postati član bilančne sheme. Bilančna shema predstavlja hierarhično ureditev slovenskega trga z elektriko. Z bilančno shemo upravlja slovenski operater trga, družba Borzen, d.o.o. Osnovni namen bilančne sheme je bilančni obračun, to je obračun stroškov odstopanj od napovedanih tržnih planov in obratovalnih napovedi. Člani bilančne sheme so lahko trgovci, ki nimajo prevzemno-predajnih mest in trgujejo z elektriko le na veleprodajnem trgu po vnaprej znanih količinah (zaprte pogodbe), in dobavitelji, ki se poleg trgovanja z elektriko ukvarjajo tudi z dobavljanjem elektrike odjemalcem ali z odkupom elektrike od proizvajalcev (odprte pogodbe). Tržni udeleženec lahko na veleprodajni trg vstopi s sklenitvijo bilančne pogodbe z operaterjem trga, s čimer postane odgovorni bilančne skupine, ali s sklenitvijo pogodbe o izravnavi z obstoječim članom bilančne sheme, s čimer postane odgovorni bilančne podskupine. Člani bilančne sheme morajo operaterju trga podajati obratovalne napovedi za vsa svoja prevzemno-predajna mesta, kar v imenu bilančne skupine izvede odgovorni bilančne skupine. Člani bilančne sheme morajo operaterju trga prav tako prijaviti vse sklenjene zaprte pogodbe. Da bi spodbudili čim večjo skladnost med dejansko realizacijo proizvodnje in odjema bilančne skupine in napovedmi, imamo na slovenskem trgu uveden mehanizem kaznovanja neustreznih napovedi bilančnih skupin. Bilančna skupina, ki odstopa v pozitivni smeri (večji odjem ali manjša proizvodnja od načrtovane), mora manjkajočo energijo kupiti po ceni C+, ki je višja od trenutne tržne cene, bilančna skupina, ki pa odstopa v negativni smeri, pa mora višek energije prodati po ceni C-, ki je nižja od tržne. Obe navedeni ceni temeljita na dejanskih stroških systemskega operaterja, ki jih je imel z izravnavo, kar pomeni, da si lahko v določenih obračunskih intervalih bilančne skupine medsebojno pomagajo z odstopanji v različnih smereh. Razen različnih cen za pozitivna in negativna odstopanja k natančnemu napovedovanju bilančne skupine spodbuja tudi penalizacija odstopanj izven tolerančnega pasu, ki znaša 5 % realiziranega odjema posamezne bilančne skupine. Zaradi velike proizvodnje električne energije iz subvencioniranih obnovljivih virov v zadnjih letih beležimo padec cen električne energije na borzi v Sloveniji ter sosednjih borzah, kar predstavlja del cenovnega signala gibanja cen električne energije. Leta 2012 je povprečna cena pasovne energije na borzi v Sloveniji znašala 53,1 EUR MWh, v letu 2015 pa le še 41,4 EUR MWh. Tudi na sosednjih borzah beležijo padce cen električne energije. Ob primerjavi cen lahko vidimo, da so skoraj identične na avstrijski in nemški borzi, kjer so tudi najnižje med opazovanimi borzami. Prav tako je skoraj identično gibanje cen med slovensko in madžarsko borzo. Cene na italijanskem trgu v povprečju dosegajo najvišje vrednosti v Evropi. Tudi pri cenah vršne energije lahko opazimo podobno gibanje cen in korelacije med posameznimi borzami. Leta 2012 je povprečna cena vršne energije na borzi v Sloveniji znašala 61,8 EUR/MWh, v letu 2015 pa 46,9 EUR/MWh. Tudi na tujih borzah so se v tem obdobju cene znižale. Pri primerjavi cen med slovensko in sosednjimi borzami lahko ugotovimo, da je cena električne energije na borzi BSP odraz gibanja cen na sosednjih trgih.⁹⁵

⁹² Zadeva št. COMP/M.4517 – Iberdrola/Scottish Power, odst. 11.

⁹³ Zadeva št. COMP/M.5549 – EDF/SEGEBEL, odst. 18-20.

⁹⁴ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 53.

⁹⁵ Dokument št. 3061-17/2016-41.

78. Kot že navedeno, Evropska komisija v svojih odločitvah ni razlikovala med različnimi načini prodaje električne energije (bodisi od proizvajalcev, na borzi, preko posrednikov, bilateralno ipd.) in temu je sledila tudi Agencija.⁹⁶ Tako se upoštevni trg ne deli glede na načine prodaje.

Čezmejne prenosne zmogljivosti (ČPZ)

79. Ker na trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo sodi tudi uvoz električne energije za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno na slovenskem trgu (distribucijskim podjetjem in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja), je Agencija v nadaljevanju povzela tudi značilnosti uvoza in izvoza električne energije in s tem povezanih čezmejnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju: ČPZ). Ker je slovenski trg z električno energijo del skupnega evropskega trga, lahko na njem udeleženci trgujejo tudi preko meja. V tem primeru govorimo o čezmejnem trgovanju. Pri čezmejnem trgovanju je treba upoštevati, da so zmogljivosti prenosnih vodov, ki povezujejo sisteme različnih držav, omejene. Zato si morajo tržni udeleženci zagotoviti ČPZ. Obstajata dva načina pridobitve ČPZ, in sicer eksplicitne in implicitne dražbe. Na eksplicitnih dražbah se udeleženci potegujejo le za same prenosne zmogljivosti (izražene v MW), medtem ko morajo energijo zagotoviti ločeno. Nasprotno pa se pri implicitnih dražbah udeleženci potegujejo hkrati za prenosne zmogljivosti in energijo. Dražbe za dostop do ČPZ se praviloma izvajajo na letni, mesečni in dnevni ravni, preostale zmogljivosti pa se dodeljujejo tudi znotraj dneva.⁹⁷
80. Dostop do ČPZ je v praksi sestavljen iz dveh faz. Prva je dodeljevanje pravice njihove uporabe, druga pa je potrjevanje dejanske uporabe. Stroški, ki vplivajo na ceno-uvožene električne energije, so stroški, povezani z zakupom ČPZ, ki se prodajajo na dražbah, kjer jih lahko vsi udeleženci trga kupijo pod enakopravnimi pogoji. Uvoznik električne energije v Slovenijo je lahko vsako podjetje, ki je član bilančne skupine. Za sam postopek uvoza električne energije mora podjetje poleg same energije primerne ročnosti zakupiti tudi potrebne ČPZ od države, iz katere energijo dobavlja do Slovenije, pri čemer je treba ob nakupu prenosnih zmogljivosti predložiti bančne garancije. Ob izpolnjenih pogojih se nato z vsakodnevnim pošiljanjem vozniških redov bilančne skupine za dan vnaprej ta energija uvozi oziroma izvozi.⁹⁸
81. ČPZ se torej dodeljujejo na tržni način, kar pomeni, da lahko vsak udeleženec na trgu nastopi kot kupec le-teh. Električna energija slovenskih proizvajalcev se prodaja na slovenskem veleprodajnem trgu pod tržnimi pogoji, cena le-te pa se oblikuje na podlagi cene terminskega trga madžarske borze z električno energijo ter morebitne razlike med tržnimi cenami na trgu na debelo v Republiki Sloveniji in na Madžarskem, ob upoštevanju ČPZ na mejah Slovenija/Hrvaška in Hrvaška/Madžarska. Stroški, ki vplivajo na ceno uvožene električne energije, so stroški, povezani z zakupom ČPZ, ki se prodajajo na dražbah, kjer jih lahko vsi udeleženci trga kupijo pod enakopravnimi pogoji. Uvoznik električne energije v Slovenijo je lahko vsako podjetje, ki je član bilančne skupine. Za sam postopek uvoza električne energije mora podjetje poleg same energije primerne ročnosti zakupiti tudi potrebne ČPZ od države, iz katere energijo dobavlja do Slovenije, pri čemer je treba ob nakupu prenosnih zmogljivosti predložiti bančne garancije. Ob izpolnjenih pogojih se nato z vsakodnevnim pošiljanjem vozniških redov bilančne skupine za dan vnaprej ta energija uvozi oziroma izvozi.⁹⁹
82. Uvoz električne energije v Slovenijo poteka na treh mejah, in sicer z Avstrijo, Italijo in Hrvaško. Infrastruktura, ki bi omogočala uvoz električne energije iz Madžarske, ne obstaja.

⁹⁶ Odločba, točka 83.

⁹⁷ Dokument št. 3061-17/2016-41.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Ibid.

Tabela 3: Stopnja uporabe/izkoriščenosti ČPZ po mejah v letih 2013-2015 (v %)

Meja / leto	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
SI-IT	96	91	87
IT-SI	7	9	3
SI-AT	28	16	12
AT-SI	75	92	96
SI-HR	49	58	46
HR-SI	54	33	36

Vir: Agencija za energijo.¹⁰⁰

83. Iz tabele 3 je razvidno, da so ČPZ zaradi razlik v ceni električne energije najbolj zasedene iz Slovenije v Italijo ter smeri Avstrije v Slovenijo (tudi zaradi tranzita električne energije čez Slovenijo na Zahodni Balkan), ter seveda obratno. ČPZ na meji s Hrvaško so zasedene polovično v smeri Slovenija-Hrvaška in tretjinsko v smeri Hrvaška-Slovenija.
84. Za trg električne energije na debelo je značilno sklepanje pogodb na podlagi t.i. standardnih EFET krovnih pogodb, sklenjenih s poslovnimi partnerji, pri čemer se na podlagi predhodno sklenjenih EFET pogodb posamezne transakcije vselej sklepajo v obliki individualnih pogodb, ter se potrjujejo med partnerji v obliki potrditev o sklenjeni individualni transakciji, in sicer skladno z aneksom 2a k navedeni krovni pogodbi. Značilnost krovnih EFET pogodb je v tem, da se le-te v obliki standardiziranega formata sklepajo za nedoločen čas in so namenjene bodočemu sklepanju vnaprej nedoločenega števila medsebojnih posamičnih transakcij na podlagi vnaprej usklajenih splošnih pogojev Krovne pogodbe, pri čemer predstavlja sklenjena Krovna pogodba zgolj pogodbeni okvir za bodoče medsebojne transakcije med partnerjema (le-ta lahko nastopata istočasno tako v vlogi kupca, kot prodajalca), ki se sklepajo v obliki poljubnih produktov električne energije, tako z vidika samih trgovanih količin/produktov kot same ročnosti le-teh. Znotraj skupine GEN na trgu na debelo električno energijo prodajata tako GEN kot GEN-I. GEN-I prodaja naslednjim večjim kupcem: [redacted] medtem ko GEN električno energijo na trgu na debelo neposredno prodaja sledečim kupcem: [redacted].¹⁰¹
85. Agencija je v preteklih postopkih ugotovila, da obstajajo relativno visoke ČPZ za uvoz električne energije v Slovenijo, pri čemer je tudi proučila, kakšen konkurenčni pritisk lahko predstavlja uvožena električna energija. Evropska komisija¹⁰² ocenjuje, da je eden izmed dejavnikov konkurenčnost cen električne energije, drugi dejavnik, ki je pomemben pri definiciji upoštevnege geografskega trga, pa je dejstvo, da trgovci z električno energijo svoje ponudbe končnim porabnikom dajejo tudi za dolgoročnejša obdobja, ČPZ pa se dodeljujejo šele konec leta in le za obdobje naslednjega leta. Tako je tveganje dobaviteljev električne energije končnim odjemalcem, ki so v večji meri odvisni od uvožene električne energije, večje. Tem tveganjem so dobavitelji končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji izpostavljeni tudi v primeru uvoza električne energije iz držav, ki imajo v povprečju presežke električne energije (na primer Avstrija in Nemčija). Tudi analiza trga, ki jo je Agencija izvedla v svojih nedavnih odločbah s tega področja med kupci električne energije na veleprodajnem trgu električne energije, je potrdila, da omejitve ČPZ (njihova razpoložljivost, količina in cena) predstavljajo tveganja, ki ceno električne energije iz uvoza podražijo. Zlasti manjši kupci ne morejo pridobiti električne energije iz uvoza zaradi omejitev ČPZ, ki se dodeljujejo na avkcijah za leto vnaprej in predstavljajo velik strošek, tudi zaradi velikih (stroškovnih) tveganj v primeru neizkoriščenosti ČPZ. Slednji so zato vezani predvsem na električno energijo iz slovenske proizvodnje, ki jo obvladujeta predvsem stebra skupine HSE in skupine GEN.¹⁰³
86. Na osnovi tega je Agencija zaključila, da uvoz električne energije ni zadostna alternativa nakupom električne energije na slovenskem trgu, saj dejanska oskrba pretežno ali samo

¹⁰⁰ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 41.

¹⁰¹ Dokument št. 3061-17/2016-41.

¹⁰² Odločba Evropske komisije št. COMP/M.4180, Gaz de France/Suez, odst. 711.

¹⁰³ Odločba, točki 103-104.

preko tujega dobavitelja: ob sedanjem stanju ovir zaradi omejenih ČPZ in ob sedanjem mehanizmu avkcij za določanje cene uvoza, ekonomsko ni upravičena. Agencija enako zaključuje, da nakup električne energije zgolj na slovenski borzi ravno tako ni zadostna alternativa nakupom električne energije na slovenskem trgu, saj borza ne ponuja dolgoročnih produktov električne energije, temveč samo produkte za dan vnaprej in to v omejenih količinah. Prav tako so nakupi na borzi povezani z dodatnimi stroški¹⁰⁴ in obveznim sodelovanjem v bilančni skupini.¹⁰⁵

3.1.3 Trg proizvodnje in prodaje električne energije na drobno

87. Trg prodaje električne energije na drobno (v nadaljevanju tudi: maloprodajni trg) je trg, ki vključuje prodajo električne energije končnemu potrošniku. Na tem trgu nastopajo na ponudbeni strani dobavitelji električne energije, na strani povpraševanja pa končni odjemalci.
88. Na maloprodajnem trgu z električno energijo nastopajo dobavitelji in odjemalci, ki sklepajo odprte pogodbe, pri katerih količine dobavljene energije in časovni potek dobave niso vnaprej določeni. Odjemalci plačajo dobavljeno energijo na podlagi dejansko porabljene količine električne energije, merjene z ustreznimi števci.¹⁰⁶ Na trgu prodaje električne energije na drobno sta od podjetij, udeleženih v koncentraciji, aktivni podjetji GEN-I in Elektro Energija.
89. Ob koncu leta 2015 je bilo v slovenski elektroenergetski sistem priključenih 940.789 odjemalcev električne energije. Število odjemalcev se je glede na predhodno leto povečalo za 3.906 odjemalcev oziroma 0,4 %, struktura porabe električne energije po vrsti odjema pa je ostala enaka.¹⁰⁷
90. Tabela 4 prikazuje število menjav dobavitelja pri odjemalcih električne energije v obdobju 2013-2015. Kot je razvidno iz tabele, se je število menjav dobavitelja v letu 2015 bistveno povečalo. Negativni trend iz let 2013 in 2014, ki je bil posledica zmanjšanja potencialnega letnega prihranka po menjavi dobavitelja, se je s tem prekinil. K takšnemu povečanju števila menjav je izdatno prispevala kampanja Zveze potrošnikov Slovenije »Zamenjaj in prihrani«, v okviru katere je dobavitelja električne energije zamenjalo več kot 12.000 gospodinjstev.¹⁰⁸

Tabela 4: Število menjav dobavitelja električne energije v obdobju 2013-2015

Odjemalci / leto	2013	2014	2015
Gospodinjiski	32.068	23.430	55.481
Poslovni	14.998	8.938	10.969
SKUPAJ	47.066	32.368	66.450

Vir: Agencija za energijo.¹⁰⁹

91. Priglasitelj navaja, da

¹⁰⁴ Npr. stroške ustanovitve bilančne skupine, stroške bančnih garancij, članarin na borzah, provizij pri t.i. *providerjih* za borzno trgovanje, stroške poročanja in druge dodatne posredniške stroške za sklepanje poslov na borznih portalih idr.

¹⁰⁵ Odločba, točka 105.

¹⁰⁶ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 56.

¹⁰⁷ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 14.

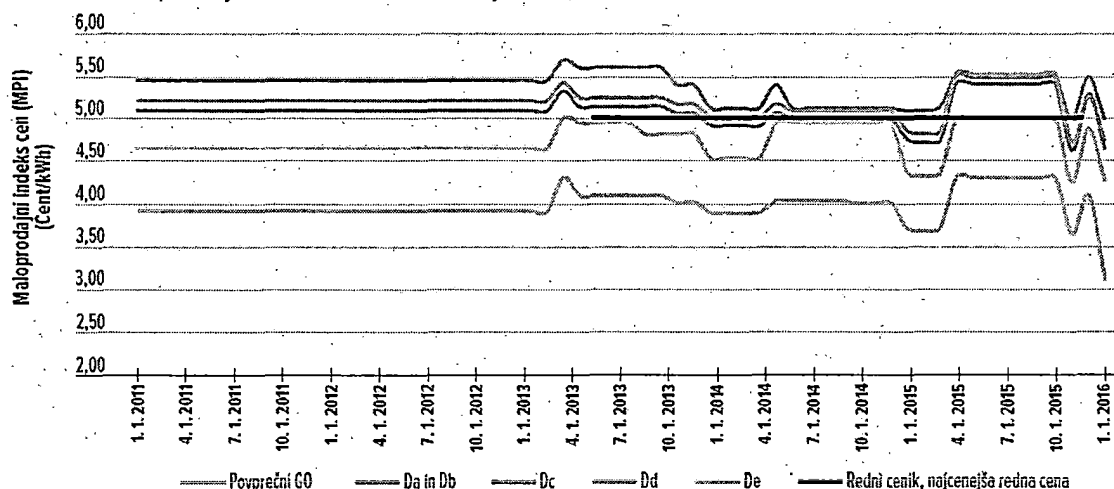
¹⁰⁸ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 69.

¹⁰⁹ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013 (str. 68), 2014 (str. 68) in letu 2015 (str. 69).

Z namenom doseganja zadostne preglednosti na maloprodajnem trgu z električno energijo (predvsem za gospodinjstva, pa tudi poslovni odjem) je na spletnih straneh Agencije za energijo na voljo spletna aplikacija Primerjalnik stroškov oskrbe, ki omogoča izračun in primerjavo zneskov za porabljeno električno energijo.

92. Slika 2 prikazuje trend gibanja MPI za standardne porabniške skupine¹¹¹ za povprečnega slovenskega gospodinjstkega odjemalca ter gibanje najcenejše redne cene za povprečnega gospodinjstkega odjemalca v Sloveniji v obdobju 2011–2015.

Slika 2: Maloprodajni indeksi cen v obdobju 2011–2015

Vir: Agencija za energijo.¹¹²

93. Gibanje MPI vseh porabniških skupin je bilo močno soodvisno. V letu 2015 je bilo opaziti tako dvige cen kot tudi pocenitve, vrednost MPI pa se je na koncu leta v povprečju ustalila na nekoliko nižji vrednosti, kot jo je imela v začetku leta. Večjo razliko je opaziti pri MPI za porabniške skupine Da in Db, v katerih je ob koncu leta prišlo do občutnega znižanja MPI. Povečanje MPI v prvem četrtletju je posledica prenehanja veljavnosti cenikov, skladno s katerimi so bili odjemalci oskrbovani v okviru akcije Zveze potrošnikov Slovenije. MPI na podlagi rednega cenika za povprečnega gospodinjstkega odjemalca pa skozi celotno obdobje od uveljavitve EZ-1 oziroma definicije rednega cenika ne spreminja vrednosti. Najnižja cena po rednem ceniku za povprečnega gospodinjstkega odjemalca skoraj sovпада z maksimalno ravniyo najnižje dosežene cene na trgu, kar bi lahko nakazovalo, da najnižja redna cena dejansko predstavlja neko referenčno ceno, na podlagi katere se oblikujejo akcijski in paketni produkti.¹¹³
94. V letu 2015 je bilo na tem trgu v Sloveniji dejavnih 18 dobaviteljev električne energije, ki so na podlagi sklenjenih dobavnih pogodb dobavljali električno energijo štirim neposrednim odjemalcem, priključenim na prenosni sistem, zaprtim distribucijskim sistemom in 940.785 poslovnim in gospodinjstkim odjemalcem, priključenim na distribucijski sistem. Ob koncu

¹¹⁰ Dokument št. 3061-17/2016-41.

¹¹¹ Statistika deli porabniške skupine glede na obseg letnega odjema električne energije, in sicer na segmentu gospodinjstkih odjemalcev na Da (pod 1 MWh), Db (od 1 MWh do 2,5 MWh), Dc (od 2,5 MWh do 5 MWh), Dd (od 5 MWh do 15 MWh) in De (nad 15 MWh). Na segmentu negospodinjstkih odjemalcev pa deli porabniške skupine na Ia (pod 20 MWh), Ib (od 20 MWh do 500 MWh), Ic (od 500 MWh do 2.000 MWh), Id (od 2.000 MWh do 20.000 MWh), le (od 20.000 MWh do 70.000 MWh) in lf (od 70.000 MWh do vključno 150.000 MWh). Vir: Statistični urad RS, http://pxweb.stat.si/pxweb/database/Okolje/18_energetika/02_18175_cene_energentov/02_18175_cene_energentov.as p. 19. 10. 2016.

¹¹² Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 57.

¹¹³ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 57.

leta 2015 je bilo vsem odjemalcem v Sloveniji dobavljenih za 12,8 TWh električne energije. Na maloprodajnem trgu z električno energijo se je v letu 2015 pojavilo nekaj novih dobaviteljev, kot so RWE Ljubljana, Logo energija, HEP Energija, Energenti plus in Energija direkt. Glede na poslovni model posameznega dobavitelja so nekateri dobavljali električno energijo izključno gospodinjskim odjemalcem, drugi izključno poslovnim odjemalcem ali pa obojim hkrati.¹¹⁴

95. Trg dobave električne energije na drobno treba deliti na dva podtrga, in sicer (i) maloprodajni trg poslovnih odjemalcev in (ii) maloprodajni trg gospodinjskih odjemalcev, pri čemer priglasiatelj navaja, da je razlika med navedenima podtrgoma predvsem v ozaveščenosti končnega odjemalca in poznavanju vseh tržnih zakonitosti, kot tudi v različnem pristopu pridobitve končnega odjemalca.¹¹⁵

Gospodinjski odjemalci

96. Agencija je v svoji pretekli praksi s področja električne energije ugotovila, da je odločitev gospodinjskega odjemalca o izbiri dobavitelja električne energije primarno temelji na ceni električne energije, ki je sicer transparentno objavljena v javnih cenikih, šele nato pa na odločitev gospodinjskega odjemalca vplivajo tudi ostale storitve ponudnika, kot so reševanje reklamacij, spremljanje števnih stanj, napredne spletne aplikacije itd.
97. Agencija tudi ugotavlja, da se pogodbe z gospodinjskimi odjemalci sklepajo v obliki tipskih pogodb za nedoločen čas, vendar pa imajo odjemalci upoštevaje splošne pogoje, na katere se sklicujejo navedene pogodbe, v vsakem trenutku možnost odstopiti od obstoječe pogodbe brez penalov in brez negativnih pogodbenih posledic zamenjati obstoječega dobavitelja z alternativnim dobaviteljem. K večji elastičnosti na strani povpraševanja so v zadnjem letu po mnenju priglasiatelja pomembno prispevala določila EZ-1, ki dobaviteljem nalagajo preglednost njihovih ponudb na način, da omogočajo potrošnikom enostavno primerjavo med različnimi ponudbami ter omejujejo možnost vključevanja t.i. skritih stroškov v pogodbo, istočasno pa natančno določajo, katere ponudbe so lahko razvidne v spletnem primerjalniku Agencije za energijo. Poenotenje ponudb v okviru javno dostopnega primerjalnika je prispevalo k večji preglednosti aktualno veljavnih ponudb alternativnih dobaviteljev ter lažjo izbiro najugodnejšega dobavitelja s strani potrošnika. Ob navedenem pa so k lažji prehodnosti odjemalcev med dobavitelji dodatno ključno prispevala določila 48. člena EZ-1, ki preprečujejo dolgoročne vezave kupcev oziroma onemogočajo dobavitelju sklepanje pogodbenih razmerij, ki bi odjemalca na dolgi rok kakorkoli ovirala pri svobodni izbiri in zamenjavi dobavitelja.
98. Agencija je tako ugotovila, da ima gospodinjski odjemalec električne energije pravico izbrati in zamenjati dobavitelja električne energije, pri čemer mora biti menjava dobavitelja izvedena v 21 dneh od vložitve popolne zahteve in se gospodinjskemu odjemalcu ne sme zaračunati. V primeru, da gospodinjski odjemalec zaradi menjave dobavitelja odstopi od pogodbe o dobavi najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe, lahko odstopi brez odpovednega roka, če odstopi od pogodbe prej kot eno leto po njeni sklenitvi, pa nosi posledice, ki so v pogodbi o dobavi določene za predčasni odstop. Navedeno kaže na precejšnjo elastičnost maloprodajnega trga električne energije za gospodinjske odjemalce, kar se odraža tudi v številnih zamenjavah dobavitelja električne energije (glej tabelo 4).¹¹⁶

Poslovni odjemalci

99. Agencija je v preteklih odločbah¹¹⁷ tudi ugotovila, da je povpraševanje na maloprodajnem trgu električne energije za male in srednje (druge) poslovne odjemalce elastično in ni znanih ovir oziroma stroškov za zamenjavo dobavitelja. Specifična pa je individualna

¹¹⁴ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 56.

¹¹⁵ Odločba, točka 112.

¹¹⁶ Odločba, povzeto po točkah 115-117.

¹¹⁷ Odločba št. 306-143/2007-8 (GEN energija, d.o.o., Termoelektrarna Brestanica d.o.o. in Savske elektrarne Ljubljana, d.o.o.), odločba št. 306-80/2011-5 (Petrol, d.d. in IGES d.o.o.), odločba št. 3061-12/2014-10 (GEN energija d.o.o. in Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o.), odločba št. 306-112/2011-19 (HSE d.o.o., Elektro Gorenjska, d.d. in Elektro Gorenjska-Prodaja, d.o.o.).

obravnavajo poslovnih odjemalcev z velikim odjemom električne energije, kjer dobava temelji na krovni pogodbi ter pretežno enoletnih posamičnih pogodbah, kar jim prav tako omogoča prosto menjavo dobavitelja. Agencija je v svoji pretekli praksi na podlagi analize trga tudi ugotovila, da večji poslovni odjemalci sklepajo pogodbe za dobavo električne energije običajno za obdobje enega leta oziroma dve leti, pri čemer imajo v večini primerov le enega dobavitelja električne energije, ki pokriva 100 % njihovega povpraševanja. Nekateri večji porabniki oz. kupci, ki delujejo na več lokacijah po Sloveniji, pa električno energijo nabavljajo pri več dobaviteljih.

100. Veliki industrijski odjemalci, ki so priključeni na prenosno elektroenergetsko omrežje (poraba nad 2 GWh), pri opravljanju svoje dejavnosti porabijo veliko količino električne energije in jim zato električna energija predstavlja pomemben del vseh stroškov, zaradi česar je ta skupina odjemalcev najbolj občutljiva na spremembe cen. Za razliko od velikih poslovnih odjemalcev ima skupina manjših industrijskih oziroma poslovnih odjemalcev (letni odjem nad 50 MWh do 2 GWh) tudi bistveno manjšo pogajalsko moč in ni deležna individualne obravnave, temveč standardnih ponudb. Po cenovni elastičnosti je ta skupina primerljiva s skupino gospodinjstev odjemalcev. Mala podjetja sodijo na trg malih poslovnih uporabnikov, katerih letna poraba električne energije znaša do 50 MWh. Za odjemalce na navedenem trgu je značilno, da so cenovno neelastični, ker električna energija zanje ne predstavlja bistvenega stroška, ki bi predstavljal ključni dejavnik njihove celotne potrošnje, poleg tega pa imajo ti odjemalci manj možnosti za primerjavo različnih ponudb in nimajo možnosti za pogajanja o končni ceni električne energije, zaradi česar so bistveno manj občutljivi za dvige cen in izkazujejo manjšo pripravljenost za zamenjavo dobavitelja. Temeljna razlika med navedeno kategorijo uporabnikov in gospodinjstvi odjemalci obstaja z vidika zakonodajnega okvira, zlasti pravic, ki jih imajo gospodinjstvi odjemalci in ne tudi drugi majhni poslovni uporabniki.¹¹⁸
101. Ker podjetja, udeležena v koncentraciji, nastopajo tako na trgu proizvodnje/prodaje električne energije na debelo kot na trgu prodaje električne energije na drobno, je Agencija kot upoštevna trga opredelila ta trga ter v nadaljevanju preučila horizontalne in vertikalne učinke na obeh trgih.

3.1.4 Trg zemeljskega plina v Sloveniji

102. Slovenija nima lastnih virov zemeljskega plina, skladišč zemeljskega plina ali terminalov za utekočinjen zemeljski plin, zato je veleprodajni trg z zemeljskim plinom v Sloveniji omejen z uvozom zemeljskega plina preko sosednjih prenosnih sistemov zemeljskega plina. Prav tako nimamo organiziranega trga z zemeljskim plinom, kjer bi potekalo organizirano trgovanje med prodajalci in kupci standardnih produktov zemeljskega plina. Slovenski veleprodajni trg predstavlja neposredno prodajo in nakup zemeljskega plina med trgovci in dobavitelji. Trgovci, ki so tudi uvozniki zemeljskega plina, tega preko sosednjih prenosnih sistemov dobavijo v slovenski prenosni sistem. Zemeljski plin, s katerim se trguje na veleprodajnem trgu, prihaja preko prenosnih sistemov iz sosednjih držav, ki imajo svoje vire zemeljskega plina. Slovenski veleprodajni trg se lahko preko prenosnega omrežja oskrbuje s plinom iz Avstrije in Italije, oskrba z zemeljskim plinom iz Hrvaške pa je možna le preko navideznih tokov. Tradicionalno največji vir zemeljskega plina, ki ga je še leta 2013 z več kot 50 % predstavljala Rusija, je zaradi liberalizacije trga zamenjala Avstrija. Zaradi cenovnih razlik je precej upadel tudi delež plina, s katerim se je slovenski veleprodajni trg oskrboval preko Italije. Liberalizacija trga je v iskanju možnosti za konkurenčnost svojih ponudb pomenila spremembo v strukturi nabave zemeljskega plina. Dolgoročne pogodbe, sklenjene neposredno s proizvajalci zemeljskega plina iz Ruske federacije, so zamenjale kratkoročne pogodbe, sklenjene na plinskih vozliščih, borzah in drugih točkah znotraj EU, kjer se srečata ponudba in povpraševanje. Tako je bilo v letu

¹¹⁸ Odločba, povzeto po točkah 118-129.

2015 na slovenski trg z zemeljskim plinom pripeljanega že skoraj 60 % zemeljskega plina, kupljenega na podlagi kratkoročnih pogodb.¹¹⁹

103. Udeleženci trga z zemeljskim plinom v Sloveniji so trgovci (uvozniki) in dobavitelji, ki dobavljajo zemeljski plin končnim odjemalcem. Slovenija je povsem odvisna od zemeljskega plina, dobavljenega iz tujine. Zemeljski plin se do odjemalcev prenaša po prenosnem in distribucijskih omrežjih v plinastem stanju. Z zemeljskim plinom s prenosnega omrežja se oskrbujejo večji porabniki oziroma podjetja, priključena na prenosno omrežje, ostali odjemalci pa se oskrbujejo z distribucijskih omrežij.
104. Ob koncu leta 2015 je bilo na distribucijska omrežja zemeljskega plina priključenih 133.312 končnih odjemalcev, kar je neznatno povečanje v primerjavi z letom 2014. Skupno število odjemalcev na tem omrežju narašča že vse od leta 2008, vendar je prirastek vsako leto skromnejši. V letu 2015 je znašal samo 82 odjemalcev, medtem ko je bil prirastek v letu 2011 še 1383 odjemalcev. Število gospodinjstev odjemalcev zemeljskega plina je bilo v letu 2015 118.719 ter se je glede na leto 2014 znižalo za nekaj manj kot 0,3 %. Pri gospodinjstvih odjemalcih je to drugo zaporedno znižanje v obdobju po letu 2008. Negospodinjstev odjemalcev je bilo 14.593, kar je slabe 3 % več kot v predhodnem letu. Od leta 2011 do leta 2015 se je število novih priključitev skoraj prepolovilo ter se v letu 2015 skoraj izenačilo s številom odklopov, ki se je v zadnjih letih precej zvišalo. Čeprav je zemeljski plin stroškovno konkurenčen energent, število novih odjemalcev ni veliko. Razlogi za manjše priključevanje na sisteme zemeljskega plina so verjetno v veliki ponudbi konkurenčnih tehnologij.¹²⁰
105. V skladu s prakso Evropske komisije se trg zemeljskega plina deli na naslednje upoštevne proizvodne/storitvene trge: pridobivanje in proizvodnja, prenos, distribucija, shranjevanje ter trgovanje in dobava zemeljskega plina. Upoštevni trg dobave zemeljskega plina nadalje vključuje dobavo zemeljskega plina trgovcem, velikim elektrarnam, velikim industrijskim odjemalcem, manjšim industrijskim odjemalcem in komercialnim odjemalcem ter dobavo gospodinjstvom odjemalcem.¹²¹ Agencija za energijo od leta 2015 dalje v svojih poročilih uporablja delitev trga na veleprodajni in maloprodajni trg.¹²²
106. Ker podjetji GEN-I in Elektro Energija z dobavo zemeljskega plina z distribucijskega omrežja poslujeta le na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno, je Agencija upoštevni trg za potrebe presoje predmetne koncentracije opredelila kot trg dobave zemeljskega plina na drobno v Republiki Sloveniji. Zaradi neizkazanega suma glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence, Agencija trga zemeljskega plina ni dokončno opredelila.

3.1.5 Vertikalna prekrivanja dejavnosti

107. Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo in trg prodaje električne energije na drobno sta vertikalno povezana trga. Podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo električne energije na drobno, kupujejo električno energijo na nabavnem trgu električne energije, na katerem so prisotna tudi podjetja, ki so prisotna na trgu prodaje električne energije na debelo. Nekatera podjetja v Sloveniji so tudi vertikalno integrirana podjetja¹²³, kar pomeni, da so dejavna tako na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v Republiki Sloveniji, kakor tudi na trgu prodaje električne energije na drobno podjetjem in gospodinjstvom, hkrati pa električno energijo tudi uvažajo.
108. Ker bo združeno podjetje po izvedeni koncentraciji okrepilo svoj tržni položaj na trgu prodaje električne energije na drobno v Republiki Sloveniji, kot tudi na trgu prodaje električne energije na debelo, je Agencija preučila tudi možnost, ali bi lahko predmetna

¹¹⁹ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 102.

¹²⁰ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 81.

¹²¹ Npr. zadeva Evropske komisije COMP/M.3696 *E.ON/MOL*, zadeva Evropske komisije COMP/M.3410 *Total/Gaz de France*.

¹²² Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, Agencija za energijo, poglavje 4.3.

¹²³ V zadevni koncentraciji so to podjetja iz skupine GEN.

koncentracija povzročila izključevanje konkurentov pri dostopu do surovin in izključevanje pri kupcih.

3.2 Upoštevni geografski trg

109. Upoštevni geografski trg je v skladu z 8. točko 3. člena ZPOmK-1 definiran kot trg, ki praviloma vključuje območje, na katerem si konkurenti na upoštevni proizvodni oziroma storitveni trgu medsebojno konkurirajo pri prodaji ali nakupu proizvodov ali storitev, na katerem so pogoji konkurence dovolj homogeni in ki ga je mogoče razlikovati od sosednjih območij, ker so pogoji konkurence na njih občutno drugačni. Dejavniki, ki so ključni pri presoji upoštevnege geografskega trga, so različne pravne zahteve, standardi, davčna bremena, transportni stroški, cenovne razlike med različnimi deli trga, tržne navade ipd.

3.2.1 Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo¹²⁴

110. Liberalizacija trga električne energije je po mnenju priglasitelja omogočila, da je prenos električne energije možen med vsemi elektroenergetskimi sistemi znotraj EU, kot tudi med elektroenergetskimi sistemi nečlanic v JV delu Evrope. Priglasitelj navaja, da navedeno omogočajo ČPZ, ki so dostopne vsem trgovcem pod enakimi pogoji in se dodeljujejo na podlagi avkcij po vnaprej določenih transparentnih in nediskriminatornih pravilih. Trgovci lahko preko razpoložljivih ČPZ dostopajo do nabavnih virov električne energije izven meja Slovenije za porabo v Republiki Sloveniji in obratno. Dodaten napredek v smeri enotnega EU trga električne energije je bil po mnenju priglasitelja v zadnjih letih narejen tudi z uvajanjem spajanja nacionalnih trgov. ČPZ se ob sodelovanju energetskih borz ne dodeljujejo več le eksplicitno, torej kot poseben produkt, temveč se na številnih mejah trgi spajajo preko sistema implicitnega dodeljevanja ČPZ. To pomeni, da lahko trgovec na energetski borzi kot en produkt kupi ali proda električno energijo skupaj s ČPZ, kar dodatno povezuje oziroma združuje nacionalne energetske trge znotraj EU v smeri oblikovanja enotne cene električne energije. Na slovenskem veleprodajnem trgu so dejavni tudi tuji trgovci z električno energijo, preko slovenskega trga pa na tuje trge dostopajo tudi domači trgovci in proizvajalci električne energije. Priglasitelj meni, da upoštevni geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo zaradi razvitega trga ČPZ, napredka v načinu njihovega dodeljevanja, generične narave blaga in visoke stopnje uvoza, poleg Republike Slovenije vključuje najmanj sosednje države, če ne celo območja celotne EU oziroma Evropskega gospodarskega prostora.

111. Podjetje Borzen meni, da mehanizem spajanja trgov vpliva na povečanje splošne konkurenčnosti na navedenem trgu preko enostavnejših postopkov, s čimer lahko tudi manjši subjekti tekmujejo z velikimi. Borzen navaja, da ni več ločitve med trgovanjem na domačem in tujem trgu, saj lahko vsi sodelujoči na borzi posredno tudi uvažajo ali izvažajo. Ker pa navedeno velja le za segment t.i. dnevnega/promptnega (spot) trga, ki je le eden od segmentov, Agencija meni, da je dimenzija geografskega trga trga proizvodnje in prodaje električne energije na debelo še vedno nacionalna. Dolgoročno (terminsko) trgovanje (leto, mesec) namreč še vedno poteka z uporabo eksplicitne metode dodeljevanja ČPZ.

112. Evropska komisija je v svojih odločbah¹²⁵ upoštevni geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo praviloma opredeljevala kot nacionalni trg, enako Agencija v svoji pretekli praksi.¹²⁶ Agencija je sicer v enem od zadnjih primerov s tega področja nakazala, da bi lahko območje nabave električne energije poleg območja Republike Slovenije, glede na to, da je vpeto med tri različne regionalne trge, in sicer srednjo

¹²⁴ Odločba, poglavje 4.2.1.

¹²⁵ Odločbe Evropske komisije: Grupo Villar MIR/ENBW/Hidrocanabrico, 2004/135/EC, št. M. 2434, OJ L 48, 18.2.2004, str. 86., EDF/Segebel št. M.5549 z dne 12. 11. 2009, EDF/British Energy, št. M.5224, 22. 12. 2008, idr.

¹²⁶ Odločba Agencije št. 306-113/2011-233 (HSE, Elektro Primorska, E3) in št. 3061-24/2014-342 (GEN-I, Elektro Energija).

vzhodne Evrope, italijanski trg in trg JV Evrope, obsegalo tudi območje sosednjih držav, od koder izvirajo nabavni viri električne energije za slovenske kupce.

113. Agencija je učinke, ki jih bo povzročila predmetna koncentracija na trgu prodaje električne energije na debelo, presojala za območje Republike Slovenije.

3.2.2 Trg prodaje električne energije na drobno¹²⁷

114. Agencija je v svoji pretekli praksi¹²⁸ upoštevni geografski trg za trg prodaje električne energije na drobno končnim odjemalcem opredelila kot območje Republike Slovenije, na katerem lahko od 1. julija 2007 vsak končni odjemalec prosto izbira svojega dobavitelja električne energije.

3.2.3 Trg zemeljskega plina

115. Agencija je v skladu s svojo preteklo prakso¹²⁹ za potrebe predmetnega postopka kot upoštevni geografski trg prodaje plina na drobno opredelila trg Republike Slovenije. Glede na to, da Agencija v primeru presoje skladnosti predmetne koncentracije s pravili konkurence na trgu maloprodaje zemeljskega plina ni dokončno opredelila upoštevne proizvodnega/storitvenega trga, tudi dokončna opredelitev upoštevne geografskega trga ni potrebna.

4 PRESOJA KONCENTRACIJE

4.1 Horizontalna prekrivanja dejavnosti na upoštevni trgih

116. Agencija je v nadaljevanju preučila horizontalne učinke predmetne koncentracije na učinkovito konkurenco na trgu proizvodnje električne energije na debelo in na drobno ter na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno.

4.1.1 Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo

4.1.1.1 Proizvodnja in poraba električne energije, velikost trga in konkurenti

117. V tabeli 5 je prikazana proizvodnja in uvoz (ponudba) električne energije v Sloveniji v obdobju 2013-2015 v GWh. Iz tabele je razvidno, da se je v letu 2015 precej zmanjšala proizvodnja električne energije v HE in delno v NEK, nekoliko pa se je povečala proizvodnja v TE. Proizvodnja malih proizvajalcev (do 10 MWh) se v proučevanem obdobju ni bistveno spremenila, močno pa se je povečal uvoz električne energije.

¹²⁷ Odločba, poglavje 4.2.2.

¹²⁸ Odločba Agencije št. 306-113/2011-233 (HSE, Elektro Primorska, E3) in odločba Agencije 3061-12/2014 (GEN, HESS).

¹²⁹ Odločba, poglavje 4.2.3.

Tabela 5: Proizvodnja in uvoz (ponudba) električne energije v Sloveniji v obdobju 2013-2015 v GWh

Vir / leto	2013 (v GWh)	2014 (v GWh)	2015 (v GWh)
Hidroelektrarne	4.590	5.733	3.708
Termoelektrarne	4.381	3.304	3.809
Jedrska elektrarna ¹³⁰	5.023	6.060	5.362
Mali proizvajalci	962	1.184	1.075
Proizvodnja skupaj	14.956	16.281	13.954
Uvoz	7.521	7.254	9.045
Skupaj	22.477	23.535	22.999

Vir: Agencija za energijo.¹³¹

118. Po podatkih Agencije za energijo so najpomembnejši proizvajalci električne energije predstavljeni v tabeli 6.

Tabela 6: Tržni deleži proizvajalcev v obdobju 2013-2015 glede na količino proizvedene električne energije v Sloveniji v %

Proizvajalec / leto	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
HSE	64,2	61,8	60,3
GEN	22,6	25,9	25,3
TE-TOL (Javno podjetje Energetika Ljubljana)	3,3	2,7	3,0
Drugi manjši proizvajalci na distribucijskem omrežju	9,2	8,7	10,6
Drugi manjši proizvajalci na prenosnem omrežju	0,8	1,0	1,0
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0

Vir: Agencija za energijo.¹³²

119. Kot je razvidno iz tabele 6, ima največji tržni delež glede na količino proizvedene električne energije na trgu Republike Slovenije podjetje HSE, ki je v letu 2015 imelo 60,3 % tržni delež na trgu proizvodnje električne energije. Sledi mu podjetje GEN energija oziroma skupina GEN s 25,3 % tržnim deležem. Ostali proizvajalci skupaj proizvedejo manj kot 15 % električne energije v Sloveniji, njihovi deleži pa se v obdobju 2013-2015 niso bistveno spreminjali.

120. Proizvodnji električne energije nujno sledi poraba, saj skladiščenje električne energije ni mogoče, zaradi česar je seštevek proizvedene in uvožene električne energije v tabeli 5 enak seštevku porabljene in izvožene električne energije v tabeli 7 spodaj, v kateri sta prikazana poraba električne energije v Republiki Sloveniji in izvoz električne energije iz Slovenije v obdobju 2013-2015.

Tabela 7: Poraba električne energije v Sloveniji v obdobju 2013-2015 v GWh

Odjem/leto	2013 (v GWh)	2014 (v GWh)	2015 (v GWh)
Poslovni odjemalci na prenosnem omrežju	2.006	2.033	2.042
Poslovni odjemalci na distribucijskem omrežju	7.190	7.198	7.414
Gospodinjski odjemalci	3.228	3.125	3.205
Poraba ČE Avče	392	363	380
Izgube v omrežju	849	820	864
Poraba skupaj	13.665	13.539	13.905
Prodaja v tujino	8.812	9.996	9.094
Skupaj	22.477	23.535	22.999

Vir: Agencija za energijo.¹³³

¹³⁰ Polovični delež proizvedene električne energije v NEK pripada Republiki Hrvaški.

¹³¹ Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2015, str. 9.

¹³² Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 16.

¹³³ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 18.

121. Iz podatkov v spodnji tabeli 8 je mogoče izračunati tržne deleže na trgu proizvodnje, uvoza in prodaje električne energije na debelo.

Tabela 8: Proizvodnja, uvoz, izvoz in prodaja električne energije na debelo v Sloveniji v letu 2015 v GWh

Proizvajalec oz. trgovec	P ¹³⁴ (v GWh)	U ¹³⁵ (v GWh)	I ¹³⁶ (v GWh)	PR ¹³⁷ (v GWh)	Delež (%)
Skupina HSE ¹³⁸	7.076				
GEN + GEN-I	3.123				
Elektro Energija	0				
GEN + GEN-I + Elektro Energija	3.123				
Ostali	3.755				
SLOVENIJA	13.954	9.045	9.094	13.905	100

Vir: Agencija za energijo¹³⁹, [redacted]

122. Na trgu prodaje električne energije na debelo, opredeljenem kot proizvodnja in uvoz za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno za prodajo končnim odjemalcem (distribucijskim podjetjem) in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja v Republiki Sloveniji, imajo podjetja iz skupine GEN po podatkih za leto 2015 [redacted] % tržni delež, največji konkurent na veleprodajnem trgu pa je skupina HSE s [redacted] % tržnim deležem. Iz navedenega je po mnenju priglasiatelja razvidno, da ima na trgu prodaje električne energije na debelo na slovenskem trgu pomembno tržno moč Skupina HSE. Tudi, če Skupini GEN prištejemo še podjetje Elektro Energija, bi kot [redacted] na tem trgu izkazovalo [redacted]. Preostala podjetja (navedena pod "Ostali") so pretežno [redacted] proizvajalci (Energetika Ljubljana) ali trgovci (npr. Interenergo, Petrol).¹⁴¹

4.1.2 Trg prodaje električne energije na drobno

4.1.2.1 Velikost trga in tržni deleži

123. Tabela 9 prikazuje količino električne energije, ki so jo dobavitelji dobavili vsem končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v obdobju 2013-2015 (velikost maloprodajnega trga), in njihove tržne deleže ter HHI indeks na maloprodajnih trgih pred koncentracijo ter vrednosti HHI v primeru po izvedeni koncentraciji.

Tabela 9: Količina električne energije, ki so jo dobavitelji dobavili vsem končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v obdobju 2013-2015 (v GWh), in njihovi tržni deleži (v %)

Dobavitelj / leto	2013		2014		2015	
	Količina (GWh)	Tržni delež (%)	Količina (GWh)	Tržni delež (%)	Količina (GWh)	Tržni delež (%)
GEN-I	3.367	25,69	2.902	22,70	2.760	21,59
ECE (Elektro Celje Energija + Elektro Gorenjska Prodaja)	2.564	19,57	2.294	17,94	2.501	19,56

¹³⁴ P = proizvodnja.

¹³⁵ U = uvoz.

¹³⁶ I = izvoz.

¹³⁷ PR = prodaja na SLO trgu = P+U-I.

¹³⁸ [redacted]

¹³⁹ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 11-16.

¹⁴⁰ [redacted]

¹⁴¹ Ibid.

Elektro Energija	2.275	17,36	2.291	17,92	2.235	17,48
Elektro Maribor Energija plus	1.337	10,20	1.492	11,67	1.531	11,97
Talum Kidričevo	1.198	9,14	1.199	9,38	1.198	9,37
E3	1.025	7,82	897	7,02	930	7,27
Petrol Energetika	680	5,19	675	5,28	692	5,41
Petrol	459	3,50	658	5,15	679	5,31
HSE	147	1,12	139	1,09	140	1,10
Drugi	51	0,39	51	0,40	120	0,94
SKUPAJ	13.104	100,0	12.598	100,0	12.785	100,0
GEN-I + Elektro Energija	5.642	43,05	5.193	40,62	4.995	39,07

Vir: Agencija za energijo¹⁴² in lastni izračuni.

124. Iz tabele 9 je razvidno, da sta bili podjetji GEN-I in Elektro Energija v letu 2015 prvi in tretji največji dobavitelj električne energije končnim odjemalcem v Sloveniji, na drugem mestu pa je združeno podjetje ECE¹⁴³. Sledijo številni manjši dobavitelji, predvsem Elektro Maribor Energija plus, Talum in E3. Seštevke količin vse dobavljene električne energije v posameznem letu določa velikost maloprodajnega trga končnim odjemalcem, ki je znašal v letu 2015 12.785 GWh.

125. Tržna deleža tako podjetja GEN-I kot podjetja Elektro Energija v zadnjih dveh letih nekoliko padata, medtem ko je v letu 2015 slednji narasel predvsem podjetju ECE. Tržni deleži ostalih konkurentov se niso bistveno spreminjali. Podjetji GEN-I in Elektro Energija bi imeli v letu 2015 skupaj 39,07 % delež na trgu dobave električne energije vsem odjemalcem.

126. Trg prodaje električne energije na drobno je treba v skladu s prakso Evropske komisije in prakso Agencije deliti na dva podtrga, in sicer (i) maloprodajni trg gospodinskih odjemalcev in (ii) maloprodajni trg poslovnih odjemalcev.

a) Gospodinski odjemalci

127. Tabela 10 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije na trgu prodaje električne energije gospodinskim odjemalcem v letih 2013-2015 v Republiki Sloveniji.

Tabela 10: Tržni deleži dobaviteljev električne energije na trgu gospodinskih odjemalcev v letih 2013-2015 (v %)

Dobavitelj / leto	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
ECE (Elektro Celje Energija + Elektro Gorenjska Prodaja)	23,8	23,4	22,2
Elektro Energija	25,5	24,7	21,8
GEN-I	14,6	16,2	19,6
Elektro Maribor Energija plus	19,6	19,2	18,1
E3	11,2	10,4	10,7
Petrol	4,7	5,6	6,6
Drugi	0,5	0,6	0,8
Skupaj	100,0	100,0	100,0
GEN-I + Elektro Energija	40,1	40,9	41,4

Vir: Agencija za energijo¹⁴⁴ in lastni izračuni.

¹⁴² Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2013 (str. 58), 2014 (str. 58) in 2015 (str. 65).

¹⁴³ Podjetje ECE je nastalo na podlagi združitve podjetij Elektro Celje Energija in Elektro Gorenjska prodaja dne 1. 10. 2015, pri čemer je Agencija izdala soglasje k združitvi z odločbo št. 3061-18/2014-26 z dne 24. 12. 2014, zato ju v tabelah prikazujemo skupaj, čeprav ju Agencija za energijo za leto 2015 še vedno prikazuje ločeno.

¹⁴⁴ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2013 (str. 58), 2014 (str. 58) in 2015 (str. 67).

128. Iz tabele 10 izhaja, da je imelo v letu 2015 na trgu prodaje gospodinjskim odjemalcem največji tržni delež podjetje ECE, skupaj 22,2 %, sledila pa so podjetja Elektro Energija z 21,8 %, GEN-I z 19,6 % in Elektro Maribor Energija plus z 18,1 % tržnim deležem. Ostali dobavitelji so imeli 10 % ali manjši tržni delež. Združeni podjetji GEN-I in Elektro Energija bi bila skupaj največja dobavitelja električne energije gospodinjskim odjemalcem v letu 2015, in sicer bi imela 41,4 % tržni delež.

b) Poslovni odjemalci

129. Tabela 11 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije na trgu prodaje električne energije vsem poslovnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v letih 2013-2015.

Tabela 11: Tržni deleži dobaviteljev električne energije na trgu vsem poslovnim odjemalcem v letih 2013-2015 (v %)

Dobavitelj / leto	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
GEN-I	29,3	25,3	22,2
ECE (Elektro Celje Energija + Elektro Gorenjska Prodaja)	18,2	16,5	18,6
Elektro Energija	14,7	16,0	16,0
Talum Kidričevo	12,1	12,6	12,5
Elektro Maribor Energija plus	7,1	9,4	9,9
Petrol Energetika	6,7	7,0	7,0
E3	6,7	6,0	6,1
Petrol	3,1	5,1	4,9
HSE	1,5	1,5	1,5
Drugi	0,5	0,5	1,1
Skupaj	100,0	100,0	100,0
GEN-I + Elektro Energija	44,0	41,3	38,2

Vir: Agencija za energijo¹⁴⁵ in lastni izračuni.

130. Tudi na trgu prodaje električne energije poslovnim odjemalcem sta imeli podjetji GEN-I in Elektro Energija prvi in tretji največji tržni delež v letu 2015, skupaj bi torej tržni delež znašal 38,2 %. Drugi največji dobavitelj električne energije poslovnim odjemalcem je združeno podjetje ECE, s 18,6 % tržnim deležem, na četrtem mestu pa je bilo podjetje Talum Kidričevo, s 12,5 % tržnim deležem. Ostali dobavitelji so imeli manj kot 10 % tržni delež.
131. Tabela 12 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije vsem končnim odjemalcem v Sloveniji v % in HHI indeks na maloprodajnih trgih v letu 2015 z upoštevanjem združenega podjetja ECE in po izvedbi koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija.

¹⁴⁵ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2013 (str. 57), 2014 (str. 57) in 2015 (str. 66).

Tabela 12: Tržni deleži dobaviteljev električne energije vsem končnim odjemalcem v Sloveniji v % v letu 2015 z upoštevanjem združenega podjetja ECE in po izvedbi koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija

Dobavitelj	Tržni delež pri dobavi poslovnim odjemalcem (%)	Tržni delež pri dobavi gospodinjstvom odjemalcem (%)	Tržni delež pri dobavi vsem končnim odjemalcem (%)
GEN-I + Elektro Energija	38,2	41,4	39,1
ECE (Elektro Celje Energija + Elektro Gorenjska Prodaja)	18,6	22,2	19,6
Elektro Maribor Energija plus	9,9	18,1	12,0
Talum Kidričevo	12,5	0	9,4
E3	6,1	10,7	7,3
Petrol + Petrol Energetika	11,9	6,6	10,7
HSE	1,5	0	1,1
Drugi	11,1	0,8	0,9
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Vir: Agencija za energijo¹⁴⁶.

132. Iz tabele 12 je razvidno, da bi znašal skupni tržni delež podjetij GEN-I in Elektro Energija na maloprodajnem trgu dobave električne energije vsem skupinam odjemalcem 39,1 %.
133. Agencija je v nadaljevanju navedla stopnje koncentracije na trgu, ki lahko zagotovijo koristne podatke o stanju na področju konkurence. Za merjenje stopnje koncentracije se pogosto uporabi indeks Herfindahl-Hirschman (HHI)¹⁴⁷. Evropska komisija v Smernicah o presoji horizontalnih združitvev na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracije podjetij¹⁴⁸ (v nadaljevanju: horizontalne smernice) navaja, da se HHI izračuna tako, da se seštejejo kvadrati posameznih tržnih deležev vseh podjetij na trgu. Medtem ko lahko da absolutna vrednost HHI začetni podatek o konkurenčnem pritisku na trgu po združitvi, je sprememba HHI (t.i. »delta«) koristen približek spremembe v koncentraciji, ki je neposredna posledica združitve. Stopnja koncentracije na trgu po mnenju Komisije lahko zagotovi koristne podatke o stanju na področju konkurence.¹⁴⁹ Evropska komisija navaja, da se lahko vsaka od navedenih vrednosti HHI v kombinaciji z ustreznimi deltami uporabi kot začetni kazalec odsotnosti problemov konkurence, vendar pa samostojno ne podajo domneve o obstoju ali odsotnosti problemov konkurence.¹⁵⁰
134. Agencija je izračunala in v tabeli 13 prikazala kazalnik koncentracije trga dobave električne energije po posameznih odjemnih skupinah pred in po izvedeni koncentraciji pridobitve kontrole podjetja GEN nad GEN-I in pridobitve kontrole GEN nad podjetjem Elektro Energija ter razliko v kazalnikih koncentracije.

¹⁴⁶ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 65-67.

¹⁴⁷ HHI je merilo za velikost podjetij v odnosu do celotne panoge in je indikator stopnje konkurenčnosti med podjetji.

¹⁴⁸ Ur. l. EU 2004 / C 31/03

¹⁴⁹ Horizontalne smernice, odst. 16.

¹⁵⁰ Horizontalne smernice, odst. 21.

Tabela 13: Razlika v indeksu HHI na trgu dobave električne energije vsem odjemalcem v letu 2015 pred in po izvedeni koncentraciji podjetij GEN-I in Elektro Energija

HHI/trg	Trg dobave poslovnim odjemalcem	Trg dobave gospodinj-skim odjemalcem	Trg dobave vsem odjemalcem
Pred pridobitvijo 100 % deleža GEN-I v Elektro Energiji	1.498	1.839	1.679
Po pridobitvi 100 % deleža GEN-I v Elektro Energiji	2.364	2.693	2.315
Razlika HHI	866	854	636

135. Iz tabele 13 izhaja, da je bila stopnja koncentracije trga pred priglašeno koncentracijo na trgu dobave poslovnim odjemalcem in trgu dobave vsem odjemalcem skupaj srednje visoka, na trgu dobave gospodinj-skim odjemalcem pa je bila visoka.¹⁵¹ Po izvedeni koncentraciji bo stopnja koncentracije trga na vseh treh segmentih trga visoka (nad 2.300), še posebno na trgu dobave gospodinj-skim odjemalcem, kjer HHI znaša 2.693. Razlika v stopnji koncentraciji trga bi bila po izvedbi predmetne koncentracije zelo visoka, saj razlika na nobenem v gornji tabeli predstavljenem podtrgu ne bi bila manjša od 636, kar pomeni, da bi koncentracija glede na kazalec stopnje koncentracije trga (HHI) lahko vzbujala konkurenčno pravne pomisleke, zato je Agencija v nadaljevanju preučila še druge dejavnike, ki so pomembni za ugotavljanje tržne moči združenega podjetja in stanja konkurence na posameznem trgu.

4.1.2.2 Ovire za vstop na trg na drobno

136. Agencija ugotavlja, da ni posebnih zakonskih ali drugih ovir za vstop na trg prodaje električne energije na drobno. Da je slovenski maloprodajni trg aktualen in prosto dostopen tudi za nove dobavitelje, dokazuje vstop nemške družbe RWE leta 2015, ki je po navedbah medijev eno vodilnih evropskih energetskih podjetij. Družba RWE je takoj pričela s tržnimi aktivnostmi za pridobivanje gospodinj-skih odjemalcev, na trgu poslovnih odjemalcev pa je medijsko odmevne posle pričela pridobivati tudi hrvaška družba HEP.

4.1.3 Trg zemeljskega plina

Trg prodaje zemeljskega plina na drobno

137. Maloprodajni trg zemeljskega plina predstavlja dobavo zemeljskega plina končnim odjemalcem. Agencija za energijo ugotavlja, da obstaja vedno večji razkorak med najvišjo in najnižjo ceno zemeljskega plina. To po njenem mnenju kaže na dejstvo, da se določena skupina odjemalcev še vedno ne zaveda možnosti menjave dobavitelja in s tem cenejše oskrbe, medtem ko nekateri s pridom koristijo delujoč konkurenčni trg, izbirajo za njih ugodne ponudbe in s tem dosegajo znatne prihranke pri stroških oskrbe. Najnižja cena dobavljenega plina po rednem ceniku za skoraj celotno območje Slovenije večji del leta ni bila bistveno višja od najnižje cene in je zato večina odjemalcev imela možnost ugodne oskrbe brez omejujočih kriterijev in dodatnih pogodbenih obveznosti. Večji poslovni odjemalci so imeli glede na obseg dobave možnost oskrbe po ugodnejših cenah, ki so bile dogovorjene na podlagi pogajanj s posameznimi dobavitelji.¹⁵²

138. Dobavitelja zemeljskega plina je v letu 2013 zamenjalo 7.265 odjemalcev, v letu 2014 4.690 odjemalcev in v letu 2015 8.290 odjemalcev. Agencija RS za energijo meni, da takšno dogajanje kaže na večjo konkurenčnost med dobavitelji in tudi na večjo likvidnost

¹⁵¹ Horizontalne smernice navajajo, da vrednost HHI, ki je manjša od 1000, kaže na nizko koncentracijo, vrednost med 1000 in 1800 srednjo, nad 1800 pa visoko koncentracijo trga. Visoka koncentracija pomeni majhno število udeležencev trga z velikimi tržnimi deleži.

¹⁵² Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 105.

trga, kar se odraža tudi v spremembah tržnih deležev dobaviteljev na maloprodajnem trgu.¹⁵³

139. Tabela 14 prikazuje tržne deleže na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom v obdobju 2013-2015.

Tabela 14: Tržni deleži v na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom v obdobju 2013-2015 v %

Podjetje / leto	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
Geoplin	57,7	56,8	50,5
GEN-I	8,2	7,8	10,7
Adriaplin	7,1	10,4	10,1
Plinarna Maribor	5,3	5,2	6,4
Energetika Ljubljana	6,7	5,7	6,3
Petrol	3,1	3,4	4,2
Petrol Energetika	3,3	3,7	3,7
Domplan	1,1	1,7	1,9
Energetika Celje	1,8	1,3	1,5
Mestni Plinovodi	1,4	1,2	1,3
Elektro Celje Energija	0	0,5	1,0
Drugi	4,4	2,8	2,4
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0

Vir: Agencija za energijo¹⁵⁴

140. Iz prikaza tržnih deležev je razvidno, da je na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno v Republiki Sloveniji od v koncentraciji udeleženih in z njimi povezanih podjetij prisotno podjetje GEN-I, kateremu tržni delež sicer narašča, vendar je kljub temu še vedno relativno nizek in je znašal v letu 2015 le 10,7 %, medtem ko je po navedbah priglasi-¹⁵⁵telja tržni delež podjetja Elektro Energija na tem trgu [redacted]

141. Glede na navedeno, Agencija zaključuje, da bo na trgu dobave zemeljskega plina na drobno po koncentraciji prišlo do prekrivanja dejavnosti v koncentraciji udeleženih podjetij prišlo le v zelo omejenem obsegu, zato predmetna koncentracija na navedenem trgu ne bo povzročila nastanka takšnih konkurenčnih pogojev, ki bi bistveno omejevali učinkovito konkurenco.

4.2 Horizontalni učinki koncentracije

142. Obstajata dva glavna načina, po katerih lahko horizontalne združitve bistveno ovirajo učinkovito konkurenco, zlasti z ustvarjanjem ali krepitevijo prevladujočega položaja: a) z odstranitvijo pomembnega konkurenčnega pritiska za eno podjetje ali več podjetij, ki bi posledično povečala tržno moč brez usklajenega ravnanja (enostranski protikonkurenčni učinki); ali b) s spremembo narave konkurence tako, da je precej verjetneje, da bodo podjetja, ki prej niso usklajevala svojega ravnanja, zdaj uskladila in dvignila cene ali na drug način škodovala učinkoviti konkurenci. Z združitvijo lahko postane usklajevanje lažje, stabilnejše ali učinkovitejše za podjetja, ki so se usklajevala že pred združitvijo (koordinirani protikonkurenčni učinki ali koordinirano vzajemno delovanje).

143. Združitev lahko bistveno ovira učinkovito konkurenco na trgu z odpravo znatnega konkurenčnega pritiska za enega prodajalca ali več prodajalcev, ki posledično povečajo tržno moč. Najbolj neposredni učinek združitve je izguba konkurence med podjetji, ki se združujejo. Agencija ugotavlja, da gre pri predmetni koncentraciji ravno za tako združitev, saj bo prišlo do pomembnega zmanjšanja konkurenčnega pritiska na priglasi-¹⁵⁵telja, ker bo

¹⁵³ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 109-110.

¹⁵⁴ Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom v letu 2015, str. 7.

¹⁵⁵ Dokument št. 3061-17/2016-41.

- pridobil kontrolo nad enim izmed večjih konkurentov. Horizontalne smernice še dodajo, »da običajno združitev, ki sproži take enostranske protikonkurenčne učinke, bistveno ovira učinkovito konkurenco z ustvarjanjem ali krepitevijo prevladujočega položaja posameznega podjetja, praviloma tistega, ki ima po združitvi znatno večji tržni delež v primerjavi z naslednjim konkurentom«.
144. Agencija ugotavlja, da ni pričakovati, da bi zmanjšanje tega konkurenčnega pritiska privedlo do bistvenih zvišanj cen na upoštevanih trgih, na katerih prihaja do horizontalnih prekrivanj dejavnosti, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju.
 145. Večji kot je tržni delež, večja je verjetnost, da ima podjetje tržno moč in večji kot je porast tržnega deleža, bolj je verjetno, da bo združitev povzročila bistveno povečanje tržne moči. Čeprav dajejo tržni deleži in porasti tržnih deležev samo prve podatke o tržni moči in povečanju tržne moči, so navadno pomembni dejavniki pri presoji.
 146. Agencija ugotavlja, da bi imelo združeno podjetje po izvedeni koncentraciji po podatkih za leto 2015 na trgu prodaje električne energije gospodinjstvom skupaj 41,4 % tržni delež, njegov prvi naslednji konkurent na trgu, podjetje ECE, pa je imel za nekaj manj kot polovico manjši tržni delež (22,2 %), tretji ponudnik Elektro Maribor Energija plus pa 18,1 % tržni delež. Na segmentu poslovnih odjemalcev maloprodajnega trga električne energije bo imelo združeno podjetje skupaj 38,2 % tržni delež (po podatkih za leto 2015), vsi naslednji konkurenti na trgu pa bodo imeli naslednje tržne deleže: ECE 18,6 %, Talum Kidričevo 12,5 %, Elektro Maribor Energija plus 9,9 %, Petrol Energetika 11,9 %, E3 6,1 %, HSE 1,5 % in drugi dobavitelji 11,1 %.
 147. Agencija ugotavlja, da koncentracije ni mogoče presojati zgolj preko višine tržnih deležev, HHI indeksa in njegovem povečanju neposredno po sami združitvi, temveč je treba preveriti lastnosti trga, na katerem delujejo udeleženci koncentracije. Kot izpostavljajo horizontalne smernice, je malo verjetno, da bi združitev ovirala učinkovito konkurenco, če je stopnja zamenljivosti med proizvodi podjetij, ki se združujejo, in med ostalimi proizvodi na trgu, izredno visoka.
 148. Agencija je poleg tržnih deležev posameznih udeležencev koncentracije in porastu skupne tržne moči, ki sta pomembna dejavnika pri presoji, upoštevala tudi naravo blaga in storitev, ki jih podjetja, ki se združujejo, ponujajo.
 149. Za podjetja, ki se združujejo je večja verjetnost, da bo spodbuda za dvig cen omejena, kadar konkurenčna podjetja proizvajajo bližnje substitute, kakor takrat, ko ponujajo manj podobne substitute. Zato je manj verjetno, da bo združitev bistveno ovirala učinkovito konkurenco, zlasti z ustvarjanjem ali krepitevijo prevladujočega položaja, kadar obstaja visoka stopnja zamenljivosti med proizvodi podjetij, ki se združujejo, in tistimi, ki jih ponujajo konkurenčni proizvajalci.
 150. Agencija ugotavlja, da gre v primeru predmetne koncentracije za podjetji, ki ponujata zamenljive proizvode v primerjavi s konkurenčnimi ponudniki, saj gre pri dobavi električne energije in zemeljskega plina dejansko za dobavo povsem homogenih proizvodov.
 151. Kupci udeležencev združitve imajo lahko težave pri preusmeritvi na druge dobavitelje, kadar je malo drugih dobaviteljev ali zaradi znatnih stroškov preusmeritve. Agencija ugotavlja, da imajo predvsem mali poslovni in gospodinjstvom odjemalci električne energije možnost zamenjave dobavitelja električne energije ali zemeljskega plina, pri čemer je zamenjava enostavna in brezplačna, kar dokazuje tudi vsakoletno število zamenjav dobavitelja.
 152. Nekatere predlagane združitve bi, če bi se smele uresničiti, znatno ovirale učinkovito konkurenco s tem, ko bi bilo združenemu podjetju omogočeno in bi bilo spodbujeno, da bi oteževalo širitev manjših podjetij in potencialnih konkurentov ali drugače omejevalo možnost za konkurenco med konkurenti. V takem primeru konkurenti ne morejo imeti

možnosti, niti posamično niti skupaj, da bi ovirali združeno podjetje do take mere, da to ne bi povečalo cen ali sprejelo drugih ukrepov, ki škodijo konkurenci.

153. Agencija ugotavlja, da predlagana združitev ne bo oteževala širitev manjših podjetij in potencialnih konkurentov ali drugače omejevala možnost za konkurenco med konkurenti, saj ne bo imela vpliva na možnost oviranja vstopa na upoštevne trge.
154. Evropska komisija lahko analizira tudi, do kakšnega obsega bo subjekt združitve povečal svojo nakupno moč na nabavnih trgih. Po eni strani lahko združitev, ki ustvarja ali krepi tržno moč kupca, občutno ovira učinkovito konkurenco, zlasti z ustvarjanjem ali krepitevijo prevladujočega položaja. Združeno podjetje morda lahko doseže nižje cene z zmanjšanjem nabave surovin. To pa ga lahko pripelje do tega, da zniža tudi raven svoje proizvodnje na trgu končnih proizvodov in s tem škodi blaginji potrošnikov. Taki učinki se lahko pojavijo predvsem, kadar so dobavitelji na nabavnih trgih relativno razdrobljeni. Prizadeta je lahko tudi konkurenca na prodajnih trgih, zlasti če je verjetno, da bo subjekt združitve uporabljal svojo nakupno moč do dobaviteljev, da bi izključil tekmece.
155. Večja nakupna moč je lahko za konkurenco tudi koristna. Če povečana nakupna moč znižuje stroške pri nabavi surovin, ne da bi omejevala konkurenco na prodajnih trgih ali skupno proizvodnjo, potem je verjetno, da se delež tega zmanjšanja stroškov prenese na potrošnike v obliki nižjih cen.
156. Agencija meni, da bo koncentracija lahko privedla do sinergij za kupce zaradi ekonomije obsega na veleprodajnih trgih, kar bi lahko privedlo do nižjih cen na maloprodajnih trgih, kjer je povpraševanje zelo elastično.
157. Kadar je vstop na trg dovolj lahek, je malo verjetno, da bi združitev pomenila kakršnokoli večje protikonkurenčno tveganje. Da bi bil vstop verjeten, mora biti dovolj dobičkonosen ob upoštevanju cenovnih učinkov, ki bi bili posledica dodatne proizvodnje na trgu, in potencialnih odzivov lastnikov.
158. Obstaja več oblik vstopnih ovir. Ovire so lahko zakonske, ki omejujejo številne udeležence na trgu, na primer z omejevanjem števila licenc, carinske in necarinske trgovinske ovire, tehnične prednosti (dostop do nujnih zmogljivosti, naravnih virov, inovativnosti, intelektualne lastnine itd.), dostop do materialnih surovin, prav tako pa vstopne ovire lahko pomenijo tudi drugi dejavniki, na primer ekonomija obsega, distribucijska in prodajna mreža in dostop do pomembnih tehnologij.
159. Agencija ni zaznala ovir za vstop na trg električne energije. Odprtost trga dokazujejo tudi aktivnosti tujih konkurentov v letu 2015.
160. Priglasitelj je navedel¹⁵⁶, da je trg dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem zakonsko reguliran na način, da preprečuje »zaklepanje strank«, medtem ko na trgu poslovnih odjemalcev poleg neobstoja dolgoročnih pogodb velja tudi precej visoka stopnja ozaveščenosti in prehajanja kupcev med dobavitelji, ki preprečuje, da bi morebitni dvig cene dobavitelja minil brez posledic. Priglasitelj je mnenja, da bo trg prodaje električne energije na drobno ostal konkurenčen tudi po potencialni združitvi, saj tržna deleža udeležencev koncentracije padata. Priglasitelj predvideva [REDACTED]
161. Agencija ugotavlja, da bo tržna moč združenega podjetja po koncentraciji omejena ne bo imela učinkov na maloprodajni trg električne energije, ki bi lahko pomenili bistveno zmanjšanje učinkovite konkurence na trgu. Razlogi so predvsem v:
- popolni zamenljivosti proizvodov med proizvodi podjetij, ki se združujejo, in med ostalimi proizvodi na trgu,
 - ni formalnih ovir za vstop na kateri koli upoštevni trg,

¹⁵⁶ Odločba, točka 255, ažurirana s podatki za leto 2015.

- ni zaznane možnosti omejevanja konkurentov za vstop na trg s strani podjetij, ki se združujejo,
- na slovenski trg sta v letu 2015 aktivneje vstopila dva tuja ponudnika električne energije (HEP, RWE) in
- zamenjava dobavitelja električne energije ali zemeljskega plina predvsem za male poslovne in gospodinjске odjemalce je enostavna in brezplačna, prav tako imajo veliki poslovni odjemalci po izteku (pretežno letnih) pogodb možnost proste izbire med dobavitelji, s katerimi individualno usklajujejo pogoje za novo pogodbeno obdobje.

4.3. Vertikalna prekrivanja dejavnosti

162. V skladu s Smernicami o presoji nehorizontalnih združitvev na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij¹⁵⁷ (v nadaljevanju: Nehorizontalne smernice) pomisleki glede usklajenih ali neusklajenih učinkov nehorizontalnih koncentracij verjetno ne bodo izkazani za koncentracijo, če bo tržni delež novega subjekta po združitvi na vsakem od zadevnih trgov znašal manj kot 30 %, HHI pa bo pod 2000. Pri presoji protikonkurenčnih učinkov je nadalje pomembna presoja negativnega vpliva na trg v smislu izključitve konkurentov zaradi omejevanja dostopa do virov nabav. Izključitev pomeni, da ima dejanski ali morebitni konkurent oviran ali onemogočen dostop do dobav ali trgov zaradi koncentracije, kar zmanjšuje konkurenčno sposobnost in/ali spodbudo zadevnih podjetij. V okviru preverjanja izključitve se predvsem ugotavlja, ali bi podjetje verjetno omejilo dostop do proizvodov (količinsko omejilo dobavo, povišalo cene, spremenilo pogoje dobave), ki bi jih sicer dobavilo oziroma dobavilo pod enakimi pogoji, kar zvišuje stroške njegovim konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige (maloprodajnem trgu električne energije) ter jim otežuje dobavo električne energije po cenah in pod pogoji, ki bi veljali v primeru brez koncentracije. To pa bi se praviloma lahko zgodilo le, če bi bili preostali proizvajalci in veletrgovci na zgornjem delu oskrbne verige manj učinkoviti in bi ponujali manj sprejemljive alternative ali pa ne bi mogli razširiti proizvodnje/prodaje, da bi se odzvali na omejevanje dobave.
163. Priglasitelj navaja, da ne glede na tržni delež podjetja GEN-I in okrepitve tržnega deleža na maloprodajnem trgu s prodajnimi kapacitetami podjetja Elektro Energija s predmetno pridobitvijo 100 % deleža podjetja GEN-I v podjetju Elektro Energija ne bo prišlo do posebnih vertikalnih učinkov, saj že sedaj podjetja skupine GEN (pretežno preko podjetja GEN-I) nakupijo in prodajo več električne energije kot jo proizvedejo in posledično ni mogoče govoriti o možnem zapiranju trga (ang. *foreclosure*) pri proizvodnih kapacitetah. Kot je razvidno s podatkov o deležih na obeh segmentih maloprodajnega trga, je GEN-I v letu 2015 v Sloveniji dobavil skupaj 2.760 GWh (glej tabelo 9), kar je [redacted], s katerimi GEN nastopa na vertikalno povezanem veleprodajnem trgu, ki znašajo [redacted] (glej tabelo 8). Priglasitelj meni, da glede na tržni položaj HSE in tudi uvoženo količino električne energije, nezasedene kapacitete ČPZ, ki so na voljo konkurentom za dostop do električne energije iz uvoza, obstaja na zgornjem delu oskrbne verige učinkovit konkurenčni pritisk. Poleg tega po njegovem mnenju ne more priti do zmanjševanja na zgornjem delu oskrbne verige, ki bi lahko negativno vplivalo na skupno razpoložljivost električne energije na spodnjem trgu glede cene ali kakovosti (vprašanje motenosti oskrbe), saj značilnosti trga (likvidnost, transparentnost) in tudi reguliranost trga električne energije tega ne dopuščajo.¹⁵⁸
164. V Republiki Sloveniji je v letu 2015 z vidika instalirane moči največji proizvajalec HSE 58,7 % tržni delež, GEN energija 21,6 % tržni delež in Javno podjetje Energetika Ljubljana (JEPL) 3,3 % tržni delež, pri čemer so tržni deleži z vidika proizvodnje HSE 60,3 %, GEN energija 25,3 %, JEPL 3,0 %.¹⁵⁹

¹⁵⁷ Smernice o presoji nehorizontalnih združitvev na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij, OJ 2008/C 265/07 z dne 18. 10. 2008

¹⁵⁸ Dokument št. 3061-17/2016-41.

¹⁵⁹ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2015, str. 16.

165. Priglasitelj pojasnjuje, da je trg maloprodaje električne energije po dostopnih kazalcih trg s srednjo stopnjo koncentracije. Maloprodajni trg z električno energijo je zelo aktiven, saj se beleži veliko število zamenjav dobavitelja med poslovnimi in gospodinjstvi, kar po njegovem mnenju kaže tudi na neposredno izpostavljenost konkurenci, prav tako se tržni deleži posameznih dobaviteljev skozi leta spreminjajo. Če gledamo tržni delež podjetja GEN-I oziroma združen tržni delež s podjetjem Elektro Energija po izvedeni menjavi lahko opazimo, da njun tržni delež presega 30 %, vendar pa tudi v zvezi s tem trgom po mnenju priglasitelja ni nevarnosti za protikonkurenčne učinke, saj:

[REDACTED]

166. Priglasitelj navaja,

[REDACTED]

Agencija v pretekli praksi in sicer v zadevi presoje koncentracije podjetij GEN nad HESS¹⁶¹ presodila, da do zmanjšanja učinkovite konkurence na vertikalno povezanih trgih po mnenju Agencije ne bo prišlo.¹⁶²

167. Kot je Agencija že predhodno navedla, tudi uvozni izvozni tokovi vplivajo na velikost veleprodajnega trga električne energije, kot je opredeljen za potrebe presoje predmetne koncentracije. Kot je razvidno iz tabele 3, obstaja presežek razpoložljivih ČPZ za uvoz električne energije v zadnjih treh letih, ki dejansko ostaja neizkoriščenih. Agencija meni, da je Slovenija zadovoljivo vpeta v mednarodne trge prek ČPZ in da velikost veleprodajnega trga po uporabljeni metodologiji ne pove dovolj o dejanski tržni moči posameznega udeleženca na veleprodajnem trgu.
168. Agencija tako ugotavlja, da so na trgu nezasedene kapacitete ČPZ, ki so na voljo konkurentom za dostop do električne energije iz uvoza. Neizkoriščene ČPZ bi sicer lahko pomenile omogočen dostop tudi drugim udeležencem na slovenskem trgu do uvožene

¹⁶⁰ Dokument št. 3061-17/2016-41.

¹⁶¹ Odločba Agencije št. 6031-12/2014-10.

¹⁶² Ibid.

električne energije, vendar pa proste zmogljivosti še ne pomenijo možnosti konkurenčnega uvoza električne energije, saj je prenosne zmogljivosti potrebno zakupiti na avkcijah za dlje časa vnaprej, kar pa manjšim dobaviteljem lahko povzroča velika tveganja in pogodbene kazni v primeru neizkoriščenja zakupljenih kapacitet, s tem pa so povezani tudi stroški bančnih garancij. Ob navedenem je treba tudi upoštevati, da je del neizkoriščenih ČPZ povezan z visoko ceno električne energije na določenem sosednjem trgu, ki za kupce na slovenskem trgu ni konkurenčna. Agencija ne glede na to ocenjuje, da zapiranje zgornjega trga zaradi aktivnosti združenega podjetja ni zelo verjetno, saj združeno podjetje ne bo imelo možnosti dobičkonosnega zaprtja dostopa do električne energije drugim konkurentom na trgu maloprodaje električne energije, ker obstajajo še drugi ponudniki na veleprodajnem trgu, pri katerih bodo lahko podjetja dobavljala električne energije za dobavo svojim končnim kupcem. Prav tako imajo podjetja na veleprodajnem trgu možnost prodajati električno energijo drugim, od združenega podjetja nepovezanim podjetjem na maloprodaji, v primeru, če združeno podjetje ne bi več dobavljalo od njih, ampak samo od podjetja GEN.

169. Agencija ocenjuje, da v konkretnem primeru niso izpolnjeni pogoji iz Smernic o presoji nehorizontalnih združitvev Evropske komisije, na podlagi katerih bi predmetna koncentracija z vidika vertikalnih učinkov lahko štela za neskladno s pravili konkurence zaradi njenega morebitnega negativnega vpliva na trg v smislu izključitve konkurentov zaradi omejenega dostopa do virov nabav. Domnevni skupni vpliv na učinkovito konkurenco kot rezultat predmetne koncentracije oziroma vertikalne povezave med trgi ne bo tolikšen, da bi pomenil bistveno zmanjšanje ali onemogočanje učinkovite konkurence.

5 ZAKLJUČEK

170. Na podlagi posredovanih podatkov priglasitelja koncentracije in ob upoštevanju drugih razpoložljivih podatkov Agencija ugotavlja, da bo pridobitev kontrole podjetja GEN nad podjetjem GEN-I in posredno nad podjetjem Elektro Energija sicer povečala tržno moč združenega podjetja na trgu prodaje električne energije na drobno, vendar to povečanje ne bo takšno, da bo lahko koncentracija povzročila izločitev ali bistveno zmanjšanje učinkovite konkurence na trgu na ozemlju Republike Slovenije in da v zvezi z obravnavano koncentracijo ni izkazan resen sum o neskladnosti koncentracije s pravili konkurence, zato je odločeno, kot izhaja iz izreka te odločbe.

6 PRENEHANJE VELJAVNOSTI ODLOČBE AGENCIJE št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015

171. Agencija je dne 10. 11. 2016 na priglasitelja naslovila zahtevo za izjasnitev glede načina pridobitve kontrole nad podjetjem Elektro Energija, pri čemer je bilo priglasitelju pojasnjeno, da obeh koncentracij (koncentracije, ki temelji na odločbi Agencije št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015 in predmetne koncentracije), ki imata isti cilj (tj. pridobitev kontrole nad podjetjem Elektro Energija), ni mogoče hkrati realizirati oziroma izvrševati. Priglasitelj je v odgovoru pojasnil¹⁶³, da bo kontrola nad podjetjem Elektro Energija pridobljena na podlagi Pogodbe o menjavi poslovnih deležev s pripadajočim Aneksom št. 1 z dne 21. 6. 2016, na podlagi katere bo podjetje GEN-I pridobilo 100 % poslovni delež v podjetju Elektro Energija, v zameno za 22,5 % poslovni delež v podjetju GEN-EL, ki ga bo podjetje GEN-I preneslo na podjetje Elektro Ljubljana.
172. Na podlagi navedenega Agencija ugotavlja, da se nameravana koncentracija podjetij GEN-I in Elektro Energija, kot je bila priglášena na podlagi Pisma o nameri z dne 2. 12. 2014, ne bo izvedla, kar pomeni, da razlogi za izvrševanje obveznosti, ki izhajajo iz sprejetih korektivnih ukrepov iz 3. in 4. točke izreka odločbe št. 3061-24/2014-342, ne bodo nastali.
173. Zaradi navedenega sprejeti korektivni ukrepi iz odločbe št. 3061-24/2014-342, katerih namen je bil odprava pomislekov, ki bi nastali v primeru izvršitve koncentracije podjetij

¹⁶³ Dokument št. 3061-17-2016-54 z dne 11. 11. 2016.

GEN-I in Elektro Energija, v okoliščinah, na katerih je temeljila odločba z dne 16. 10. 2015, niso potrebni. Agencija je zato v drugi točki izreka predmetne odločbe odločila, da odločba Agencije št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015 z dnem izdaje predmetne odločbe preneha veljati.

174. Hkrati odločitev Agencije, ki izhaja iz 2. točke izreka predmetne odločbe, nima za posledico zmanjšanja koristi za stranko, saj je s tem odločeno, da ji zaradi spremenjenih dejanskih okoliščin ni treba izpolnjevati korektivnih ukrepov, ki bi jih sicer njegovo odvisno podjetje GEN-I moralo v primeru izvršitve nameravane koncentracije po odločbi št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015. Prav tako navedena odločitev Agencije ne posega v pravico ali koristi katerega koli drugega podjetja na trgu.

7 STROŠKI POSTOPKA

V skladu s prvim odstavkom 118. člena Zakona o splošnem upravnem postopku¹⁶⁴ mora organ odločiti o stroških postopka. Glede na to, da posebni stroški v postopku niso nastali, je organ odločil, kot izhaja iz 3. točke izreka.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU

Zoper to odločbo je dovoljeno vložiti tožbo pri Upravnem sodišču RS, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana, v roku tridesetih dni od dneva vročitve odločbe. Tožba se v dveh izvódh vloží pri sodišču ali pa se pošlje po pošti. Šteje se, da je bila tožba vložena pri sodišču tisti dan, ko je bila priporočeno oddana na pošto.

Postopek vodil:
mag. Igor Gabrenja

Andrej Matvoz
PRESEDNIK SENATA

Vročiti:

- GEN energija d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško; **po pooblaščenju:** Odvetniška družba Avbreht, Zajc in partnerji o.p., d.o.o., Šestova 2, 1000 Ljubljana - **osebno po ZUP.**

Vložiti:

- Zbirka dokumentarnega gradiva, tu.

Objaviti:

- Izrek odločbe se objavi na spletni strani Javne agencije Republike Slovenije za varstvo konkurence.

¹⁶⁴ Uradni list RS, št. 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/09 popr.), 8/10 in 82/13.

Kazalo vsebine

1	PRIGLASITEV IN UDELEŽENCI POSTOPKA	1
2	PODREJENOST ZPOmK-1.....	6
2.1	Koncentracija	6
2.2	Preseganje pragov po 1. odstavku 42. člena ZPOmK-1	13
2.3	Pristojnost Agencije	13
3	SKLADNOST KONCENTRACIJE S PRAVILI KONKURENCE	14
3.1	Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg.....	14
3.1.1	Trg električne energije v Sloveniji.....	15
3.1.2	Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo.....	15
3.1.3	Trg proizvodnje in prodaje električne energije na drobno.....	21
3.1.4	Trg zemeljskega plina v Sloveniji	24
3.1.5	Vertikalna prekrivanja dejavnosti.....	25
3.2	Upoštevni geografski trg.....	26
3.2.1	Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo.....	26
3.2.2	Trg prodaje električne energije na drobno.....	27
3.2.3	Trg zemeljskega plina	27
4	PRESOJA KONCENTRACIJE	27
4.1	Horizontalna prekrivanja dejavnosti na upoštevni trgih	27
4.1.1	Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo.....	27
4.1.2	Trg prodaje električne energije na drobno.....	29
4.1.3	Trg zemeljskega plina	33
4.2	Horizontalni učinki koncentracije	34
4.3	Vertikalna prekrivanja dejavnosti.....	37
5	ZAKLJUČEK	39
6	PRENEHANJE VELJAVNOSTI ODLOČBE AGENCIJE št. 3061-24/2014-342 z dne 16. 10. 2015 39	
7	STROŠKI POSTOPKA	40

Kazalo slik

Slika 1: Organigram podjetja GEN	3
Slika 2: Maloprodajni indeksi cen v obdobju 2011-2015	22

Kazalo tabel

Tabela 1: Lastniška struktura podjetja GEN-EL pred in po izvedbi Menjalne pogodbe	9
Tabela 2: Struktura lastništva in kontrole po izvedenih transakcijah	12
Tabela 3: Stopnja uporabe/izkoriščenosti ČPZ po mejah v letih 2013-2015 (v %)	20
Tabela 4: Število menjav dobavitelja električne energije v obdobju 2013-2015	21
Tabela 5: Proizvodnja in uvoz (ponudba) električne energije v Sloveniji v obdobju 2013-2015 v GWh	28
Tabela 6: Tržni deleži proizvajalcev v obdobju 2013-2015 glede na količino proizvedene električne energije v Sloveniji v %	28
Tabela 7: Poraba električne energije v Sloveniji v obdobju 2013-2015 v GWh	28
Tabela 8: Proizvodnja, uvoz, izvoz in prodaja električne energije na debelo v Sloveniji v letu 2015 v GWh	29
Tabela 9: Količina električne energije, ki so jo dobavitelji dobavili vsem končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v obdobju 2013-2015 (v GWh), in njihovi tržni deleži (v %)	29
Tabela 10: Tržni deleži dobaviteljev električne energije na trgu gospodinjstev v letih 2013-2015 (v %)	30
Tabela 11: Tržni deleži dobaviteljev električne energije na trgu vsem poslovnim odjemalcem v letih 2013-2015 (v %)	31
Tabela 12: Tržni deleži dobaviteljev električne energije vsem končnim odjemalcem v Sloveniji v % v letu 2015 z upoštevanjem združenega podjetja ECE in po izvedbi koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija	32
Tabela 13: Razlika v indeksu HHI na trgu dobave električne energije vsem odjemalcem v letu 2015 pred in po izvedbi koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija	33
Tabela 14: Tržni deleži v na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom v obdobju 2013-2015 v %	34